

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 3 frt — kr.
Félévre . . . 1 > 50 >
Negyedévre . . . — > 75 >
Egyes szám ára 6 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.

hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó föl-
szólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(Népies kiadás.)

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
hová a lap szellemi és szót
illető minden közlemény in-
tézendő

Kéziratok vissza nem adat-
nak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek
föl.

Megjelen vasárnaponként

A megváltó eszme.

Pécs, 1896. december hó 24

(V.) A szeretet és az emberi egyenlőség megváltójának születése napját ünnepli a keresztény világ és rövid időre elfelejteni igyekszik, hogy még most sem diadalmaskodott a szeretet, még most sem jött el az egyenlőség korszaka. Az egyik megváltó ige hódító hatalommal terjedt el a föld minden tájain. Ezer és ezer büszke templom hirdeti dicséretét és milliók vallják: Egy az isten! De a másik még szenved, vérez a keresztben, még nem tudott győzni a megváltó ige: Egy az ember! Egy az ember, egyenlő joga van a hatalomra, egyenlő a boldogságra!

Nem tudott győzni, sőt mintha távolodnék a diadaltól. A reakció izmosodott meg Belgiumban, Ausztriában, Németországban. Egykoron erős szabadelvű pártok vándorolnak és sorvadnak. És bukásukban nincs meg a vértanuság magasztossága. Nem halál ez, hanem krach. Ez a kifejezés méltó a szabadelvűség elfajzott alakjához, a financier-szabadelvűséghez. Nincsen meg benne a halál fensége, megható komolysága, fájdalmas és mégis felemelő hatása. Csúfos, kórikus és bosszantó krach. Nincs hősekkel dolgunk, akik elszántan állnak a bástyákon, és megvetik a halált. Ezek a spekuláció hajótöröttjei, akik sápadtan, reszketve és sirdogálva nézik az árfolyamok rettenetes hanyatlását.

A klerikalizmus és szocializmus között a szabadelvűség szétmorzsolódik. A nyugodt és rendszeres haladás lehetősége immár ki van zárva. A túlzások és szertelenségek mérkőznek egymással. A klerus érdekeit védő osztály-állam hívei küzdenek a nyers munka érdekeit istápoló osztály-állam harcosaival. Az igazságos jogállam hívei nincsenek sehol. A szabadelvűség a jogállam és társadalmi szabadság pártjából a spekulánsok és önző nyárspolgárok pártjává fajult el. Önzésével, ridegségével, makacsságával és kapzsiságával elárulta a reá bizott ügyet. Így növelte nagyra a klerikalizmust és a szocializmust. Elkéseredett hívei megoszlottak a tulvilági üdv és a földi paradicsom táborai közt.

Szörnyű helyzet, ahol csak forradalmi

pártok harcolnak egymással. Allandóan lángban ég a nemzet és tettét nem az ész, hanem a delirium sugallja. Nem tiszta békekötés követi a harc eldöntését, hanem elkéseredett öldöklés. Az állam és a társadalom egész berendezésének kell itt megváltozni, akármelyik küzdő fél is aratja a diadalt. Köztük nem lehet béke, nem állhat alku. Itt két világ mérkőzik egymással. Az egyiknek darabokra kell törni, hogy a másik felépülhessen.

A szabadelvű krach sápadt alakjai nem hivatkozhatnak arra, hogy ime fölfordul a rend és megbomlik az egyensúly, mihelyt a szabadelvűség letűnik a szereplés teréről. Nagy igazság ez, de csak annál nagyobb az ő bűnük. Mert adáz ellenségeink rohamát kiállotta volna a szabadelvűség, ha erkölcsileg el nem romlik. „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy e földön”: az irányoknak is szól a tizparancsolat szava. A szabadelvűség a szabadságból és igazságból született és nyomorultul elpusztul, ha szülőit megtagadja.

Igy járt Belgiumban, Németországban, Ausztriában. Az igazságos jogállamból a jómódu polgárság osztályállamát akarta csinálni. Legyőzött ellenségeinek előbb kigúnyolt cífróságait magára rakta és előkelően hivalkodott azokkal. És akik azelőtt csak az ököl durva jogán uralkodtak rajta, azokat most elismerte urnak szokásai, erkölcei és becsülete fölött. Akiknek előbb csak leigázott alattvalója volt, azoknak most majmául szegődött. Isten szabad ege alatt született, de most irtózni kezdett az utca porától, a szabad szellőtől, a néptől. Kitört rajta a parvenü nagyvási hóbortja. Udvarképes és szalónképes akart lenni. És e mellett kitűnően értette a maga hasznának biztosítását. Szabad üzlet és szabad kéz: ez lett alatta a szabadságból.

A nemzeti talajban gyökerezett előbb és dacolhatott a viharokkal. De üvegházi növény akart lenni, mert ez előkelőbb, legyőzött ellenségeinek barátságát kereste, holott azok soha sem szüntek meg őt gyűlölni és elrugta magától barátait. És ellenségei kihasználta elhagyatottságát, meggyűlöltették a néppel, megrohanták és legyőzték. Most kellett volna a nép, melytől előbb finyásan félrevonult. Most kellett

volna a széles hátak, a kerges tenyerek, de a népből kiveszett a hit, a bizalom. Nem bizott többé a szabadelvűségben, hanem kétségbeesésében a múlt és a jövő prédikátorait követte, mint a reakció vagy a szocializmus zászlaja után. A magukra maradt udvarképes és szalónképes szabadelvűek pedig ellillantak a csatatérről. Kiütött a krach, nincs többé üzlet; mit keressen hát az okos ember a piacon? Így esett meg a gyáva futás Belgiumban, így adta fel a financier szabadelvűség Bécs városát.

De a reakció elvakult hívei még nem látják be a helyzet veszedelmességét. Még mindig lehetségesnek tartják a restaurációt és bár ostobák, mint a középkor sötétsége, úgy vélik, hogy rászédhetik, vagy ezek közül használhatják föl a szocializmust. A segítség tehát csak a szabadelvűségtől jöhet. Az irányok elfajzását a reformáció szokta követni. Ez a korszak a szabadelvűség fejlődésében már derengeni kezd. A belga radikalizmus, a német Freisinn, az újjáalakult osztrák haladópart, mind az új korszak közeledtét hirdeti. A krach szármalmas alakjai mellett feltűnnek a bátrak, a kitartók, akik egyenes lélekkel vissza akarják hozni, amit az árulás elkészített. Kezdődik a reformáció. A szabadelvűség újra keresi a népet, a szabadságot, az igazságot. A forradalmi klerikalizmus és szocializmus öldöklő harcától meg akarja menteni az emberiséget, s ezért az elhagyott népet keblére öleli. Udvari és szalónpártból újra a nép pártja akar lenni. Nem marad többé kalitkában a szabadság büszke madara; a szabad levegőn megnőnek megnyesett szárnyai és újra büszkén emelkedik a magasba, s hirdetni fogja a megváltó eszmének azt a másik igéjét: Egy az ember.

Szigetvári levél.

Szigetvár, 1896. december hó 24.

Mióta Biedermann Rezső mandátuma ellen a petíciót beadták, azóta valahányszor ujságot veszek a kezembe, legelőször azt nézem, történt-e valami ebben az ügyben. S így cselekszenek velem együtt sokan. Ennek a mandátumnak a kérdése az egyedüli helyi vonatkozású dolog most, mely némileg köz-

Legcélsezerűbb ajándéktárgyak,

pazar szép kivitelű angol börtárczák

valódi ezüst ékítéssel és monogrammal,

művészies kivitelű iró-, kávé-, thea- és szivar-készletek

SCHÖNWALD IMRE

ékszerésznél

Király-(fő)-utca, „hattyu“-épületben

kaphatók.

érdekű s bizonyos tekintetben a közszellemet ébren tartja.

Sajnos nem sokáig. Majd ha a mandátumot igazolják, akkor lesz még egy pompás bankett, utána pedig hosszú időre néma mélyes csend s nem hiszem, hogy akadjon valaki, aki ezt „a riadó vak mélységet” fölverje szavával, követelvén a most már igazolt képviselő úrtól ígéretei beváltását.

Pedig hát ehhez mindenkinek van jussa. Hiszen Biedermann urat egyedül a helyi érdekek szempontjából és csakis a város édekei miatt választották meg. E mellett csak köpönyeg volt a 67-es alap. Eléggé bizonyítja ezt, hogy a közönség épen nem volt kíváncsi az ezen alapon kifejtendő programra, a képviselő ur meg nem tartotta szükségesnek ily körülmények közt programja bővebb kifejtését. Így történt azután, hogy a kerület választó közönsége körülbelül nem is igen tudja, hogy képviselője milyen állást foglal a kvóta kérdésében.

Egyébként én egy szóval sem vitatom a tett ígérek öszinteségét. Én csak tényeket sorolok fel.

Tény pedig többek közt az is, hogy a választás tömérdek pénzt emésztett fel: annyit legalább is, a mennyivel a kilátásba helyezett polgári iskolát fel lehetett volna állítani.

Pénz, pénz... Hát'iszen a pénz még nem a legpiszkosabb eszköz — mondogatja egyik kormányparti főkeresőnk. Persze, persze... sohasem az a legnagyobb bűn, amiben az ember maga is vétkezik. No de azért az bizonyos, hogy — ha a többség meggyőződésből választ, ez mind meg marad a köz javára.

Tény továbbá az is, hogy a polgári iskolára vonatkozó ígért többféle formában is szárnyra kelt. Először úgy volt, hogy lesz polgári iskola; másodsor úgy mondták, hogy Biedermann ur az iskolát fölépíteti saját költségén, az állam gondviselését pedig a továbbiakra majd kieszközli; végül aztán oda módosult minden, hogy a mennyiben a kormány itt iskolát nem állítana, van még Biedermannnak annyi téglája és fája, hogy ő maga építtesse fel. Hát ezek között az ígérték között van némi különbség, legalább annyi, amennyi licitációnál az árak közt szokott lenni.

Tény végül az, hogy ebből a választásból legtöbb haszna a főbíróknak van.

Tessék csak nyugodtan lenni; majd kimagyarázom magam.

Nem akarom én azt eldönteni, hogy a főbíró ur eljárása nem volt-e elég finom vagy hogy az ellenzék volt nagyon érzékeny, elég az hozzá, hogy a választás előtt, a választás alatt és után — legalább tiszter följelentették, ugyanannyiszor szerte-hordta az ujság a a nevét...

Hát nem kész haszon ez? Ez az első lépés a népszerűséghez. Mindezek felett pedig az áll, hogy ezen alkalmakból ismerte meg a miniszterelnök ur is, aki a legteltesebben meg van elégedve vele. Ezzel maga a főbíró ur dicsekedett, hogy a kegyelmes ur így nyilatkozott volna, „a szigetvári főbíró magját szeretném elvetni”

Erre aztán én fölöttem Madáchot s aláhuzom benne a következő sort: „Ebbe a legfőbb ideálja.”

Végül még csak azt konstátálom, hogy hála a kormánypárt győzelmének, pompásan haladunk előre a társulás terén. Szóban van egy szabadelvű klub szervezése. Nagyszerű eszme; isten éltesse a kitalálóját!

Még éppen ez hiányzott. Tehát a társadalmi, faj és vallási választó fal mellett huzzunk fel egy negyediket is: a politikait.

Előfizetésre való felhívás a „PÉCSI FIGYELŐ” huszonötödik évfolyamára.

Az újévvel lapunk pályafutásának huszonötödik évét kezdi meg. A küzdelemteljes múlt garanciát nyújt a jövőre is, hogy a „Pécsi Figyelő” mindenha az marad, a mi, hirdetője a függetlenségi törekvéseknek. Multunk tehát kész politikai program, mely fölment bennünket a hosszabb önajánlástól.

Teljes bizalommal fordulunk tehát a bennünket törekvéseinkben támogató közönséghez és fölkerjük olvasóinkat, hogy előfizetéseiket idejekorán megújítani sziveskedjenek, miután kiadóhivatalunk csakis a szükséges számú példányokat nyomtatja és az elkésve beérkezett előfizetők nem igényelhetik a már időközben megjelent példányokat.

Rovataink maradnak a régiek. Ezután is gondot fordítunk rá, hogy folyton hű tükre

élénkségükből. Mindenki családjá körébe siet, hogy ott élvezze a legvonzóbb est kedves örömeit...

Eszembe jut, hogy egy éve én is boldogan vártam e szép estét. Föltűnik előttem a ragyogó karácsonyfa; fölujul lelkemben az egész éj, melyet boldog gondtalanságban töltöttünk el.

E gondolatok közt mély fájdalom tölté el egész valómat.

A mai karácsonyest jutott eszembe, mely oly kevés örömet s oly sok kínos fájdalmat ígér...

Megérkezett * * * Boldogság, öröm honol a legtöbb helyen.

Nem így nálunk...

Együtt voltunk valamennyien kicsiny, egyszerű szobánkban. A kised lámpa halvány fénye bántó félhomályt árasztott szét, s ez még jobban éreztette velem a helyzet nyomasztó voltát.

Öten voltunk, de egy titkos, belső hang azt sugta, hogy nemsokára csak négyen leszünk. Elszállt közülünk az, kit mindannyian annyira szeretettünk.

Ott fekszik a hófehér párnák közt lecsukott szemekkel, halvány arccal. Nem mosolyognak az ajkak, nem hordja körül szelid kék szeméit, melyekből csak szeretetét olvastuk ki.

legyünk a nap eseményeinek a mint az a mar egy napilaptól méltán megvárhatja a közönség. Dolgozó társaink és vidéki tudósítóink folyton szaporodó száma pedig lehetővé teszi, hogy egyre változatosabb anyagot nyujtsunk előfizetőinknek.

Regénymellékletünket fentartjuk továbbra is, és pedig könyvalakban adunk évenként átlag öt-hat regényt, melyet olvasóink ösze gyűjtve, idővel csinos kis könyvtárra tehetnek szert, teljesen ingyen.

Szegényebb viszonyok közt élő olvasóink számára heti kiadásunkat szintén kiadjuk a jövő év folyamán is, mely kivonatosan mindazt magában foglalja, mit a napilap egy héten át hozott.

Az előfizetési feltételek maradnak a régiek.

A napilapnál	
Egész évre	10 frt
Félévre	5 frt
Negyedévre	2 frt 50 kr.

A hetilapnál	
Egész évre	3 frt
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	75 kr.

Ujjonnan belépni kívánó előfizetőknek újévi lapunkat kívánatra díjtalanul megküldjük.

Hazaifias tisztelettel

„PÉCSI FIGYELŐ”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek.

Pécs, 1896. december hó 24.

Expressz-kriszkindli.

Karácsony szent ünnepére még a népkonyhák rendes látogatói is igen igen megrikulnak. A két szent napra még a legszegényebb is összekapargat annyit, hogy ott-hon főzhet magának egy kis levest, ehetik egy kis hust, vagy főzeléket s van kalácsa is, a mi nélkül a karácsony el sem képzelhető.

Aztán meg vannak még jószívű családok a világon s ma különösen sok helyen volt hallható az ilyen beszélgetés:

— Hát holnap nálunk ebédel, Klára néni.

Szegény jó anyánk betegesen fekszik.

Arcán a fájdalom kitejezése ül; bágyadtan temeti fejét a párnák közé. Nem panaszkodik; tán nem tudja, hogy ezáltal csak nagyobbítaná, fájdalmasabbá tenné a szomorú helyzetet.

Pedig szenved, nagyon szenved. Ezt mutatják a kebléből előtörő sóhajok, arcának fájdalmas vonaglása.

S mi nem vigasztalhatjuk, nem enyhíthetjük szenvedéseit. Az orvos szigorúan megtagyta, hogy kiméljük minden izgalomtól. Minden szó árt neki most, midőn a baj tetőpontját érte el.

Néma fájdalmas csend honol köztünk. Jó atyánk komoran ül az ágy mellett; szomorúan hajtja le fejét; érzi ő, hogy családjának boldogsága már csak percek kérdése.

Néha-néha egy könnyező pereg le azon a férfias arcon. Ilyenkor fölemeli fejét, szeméit hosszasan függeszti az előtte fekvő betegre s mintegy kérni látjuk őt, hogy ne hagyjon itt bennünket, kit annyira szeretünk.

Az ágy lábánál ül nagyobbik nővérem. Még alig nyolc éves, de átérti a helyzetet. Elfojtja könyeit; néha-néha megtörli szeméit úgy titokban, hogy atyánk meg ne lássa. Nem akarja, hogy az ő könyei is szomorítsák.

Gyakran rám tekint, mintha szeméimből akarná kiolvasni a jövőt, a vigasztalást. Pe-

A „Pécsi Figyelő” tárcája

Az én karácsonyestém.

— A „Pécsi Figyelő” eredeti tárcája. —

Megérkezett az epedve várt karácsony. Hólepel fűdi a földet, a fák csupaságait vastagon borítja a zuzmara, hűvös, metsző szél sivit végig az utcákon; föl-fölkap egy csomó havat s örült sebességgel ragadja magával a járókelék nagy öröme. S e barátságosan, zord idő dacára is oly nagy a járókelés.

Ritkán lehet kised városunkat ily élénkséggel látni; s minden arcon az öröm, boldogság ül.

Vigan üdvözlik egymást az emberek, s néhány szót váltva, egymásnak boldog ünnepeket kívánva elválnak, — hisz oly sietős mindegyiknek az utja.

Hogy is ne lenne az!

Hisz már várják mindenhol a kis Jézust, a „Kriszkindlit.”

Lassan közeledik az est... Az ég alja vörös s az első csillag homályos fénye a bucsuzó nap utolsó sugaraival küzködik. Finom, rózás köd lebeg előtte, de a rózás köd már nem takarhatja el egészen tisztá, üde csillogását. Az utcák egyre veszítenek

— Igenis, csókolom a kezeit nagyságának. Köszönöm, óh előre köszönöm. Az Isten fizesse vissza a nagyságáék jószívűségét!

Aztán meg:

— No, János bácsi, holnap itt tartsa ám az orrát egész nap. Reggelire majd csak találkozik egy pohár szilviorium, meg egy kis nyulhus vagy mi. Délben eszünk, a mi az asztalon lesz. Még egy pár pohár borókat is leeresztünk a garaton. S aztán egypár pipa dohány, meg a jó vacsora sem marad el.

— Itt leszek tekintetes uram. Hogyne lennék. Hát csak eljövök boldog karácsonyi ünnepeket kívánni!?

És bizony megesik, hogy sok szegény, a ki még reggel arra gondol, hogy a népkonyhában mit adnak ma ebédre, — boldog ünnepeket kívánni bemegy valahová és szépen ott marasztalják ebédre.

Hiába, ilyenkor, az emberek barátságosak, humánus hangulatban vannak, hiszen a karácsony a szeretet ünnepe.

És — mondom — a népkonyha látogatói igen-igen megfogynak. A rendszeren 120—130 vendég közül alig van ott 25—30 karácsony szent ünnepén.

Hanem ezek aztán már az emberiség legszánandóbb szegényei közé tartoznak. Legtöbbnyire kis gyerek, kik ily korán megtanulják a nélkülölözést, a nyomorgást és a kegyelemkenyér keserűségét.

Mert keserű az, ha bármilyen jószívvel adják is; különösen keserű karácsony szent ünnepén, mikor mindenki kalácsot eszik, egyedül csak nekik kell beérni a kenyérral.

A tavalyi karácsony szent napjain is alig volt huszonöt szegény kis gyermek a népkonyha asztalai körül.

Oh, jólesett, nagyon jólesett nekik a leves, a főzelék és a kenyér is, a melyet kaptak.

Ettek, mohón és jó étvágygyal, s nem gondoltak arra, hogy ma mindenkinek az asztalán kalács van s kívülök még a legszegényebbek is karácsonyi alkalmatosságra készített ételt esznek otthon.

Oh, ők nem ehetnek.

Még jó, hogy itt jól lakhatnak.

Othon az egyiknek beteg az anyja, másiknak az apja; s még egy-két alig járnai kezdő testvérekéik vannak, a kik talán nem esznek semmit, vagy csak egy darab száraz kenyéret.

És úgy szeretnének valamit haza vinni nekik. De mikor nincs más, mint a leves, meg a főzelék. Azt maguk is megeszik s aztán meg nem tehetik a zsebükbe, hogy haza vigyék.

Az elgondolkozva lassan falatozó szegény gyerekeket nézi több jószívű urinő. Náluk az ünnepi ebéd csak egy óraker lesz, eljöttek hát ide, hogy a szegényeik étkezésében gyönyörködjenek.

Ott van velök az egylet fáradhatatlan, kedvelt titkára, a ki egyszerre csak titkos tanácskozára vonja össze a jósziveket.

— Hölgyeim! egy pernyi figyelmet. Ma szent karácsony napja van és nézzék, nincs a gyerekek előtt csak egy darabka kalács sem!

— Jesszuská! Ez csakugyan igaz. Erről egészen elfeledkeztünk. De mit te gyünk?

— Mit? . . . mit? . . . Hopp, megvan!

És a közkedvelt titkár, belenyul a zsebébe s kiveszi a pénztárcáját.

A hölgyek szeretetreméltó mosolyjal jutalmazták s ők is úgy tevén, hamarosan összegyűl szép kis összeg pénz.

— De mi lesz? Hol és mit veszünk?

— Mit? Hát elküldünk az Oroszihoz. Ad, a mi van . . . például amolyan jó habos kitoló fánkot.

És kergették a cselédet, hogy egykettő . . . siessen . . . s hozzon az Oroszitól kriszkindlit a gyerekeknek.

Mire megették a szegények a főzeléket, már ott volt előttük az express kriszkindli.

Boldogság volt látni azt a sok ragyogó gyerek arcot, a mikor édes élvezettel vette kezébe a habos süteményt.

Hanem megenni . . . nem ette meg egy se.

A tenyerükre tették s úgy vitték haza; lassan félve mentek a hegynek kapaszkodó utcákon, mindig a habos süteményt nézve, nehogy elejtsék s ne tudják meglepni az otthon levőket a népkonyhában kapott kriszkindlivel.

Az idén mákospatkót sütnek a népkonyha vendégeinek.

De annak sem örülnek meg jobban, mint tavaly megörültek az — express-kriszkindlinek.

H.

dig magam is alig tudom hova rejteni könyeimet.

E néma fájdalmas csendet meg megzavarja kisebbik nővérem, a kis három éves Margitka, ki vidáman, gond nélkül játszadozik mellettem. Néha néha fölka: ag, — s ez oly éles törként járja át lelkemet.

Ártatlan kis teremtés, milyen boldog. Nem ismeri az életet, nem tudja, hogy az, ki őt annyira szerette, kinek szemefénye volt, most a halállal vívódik, s tán soh'sem mondja többé: „Édes kis leányom.“

Szomorú egy karácsonyest . . . s ki tudja, mily szomorú karácsonynapra virradunk? . . .

Gondolatimból kis hugom vert föl, ki hirtelen e szavakkal fordult felém:

— Sándor, mikor jön a kriszkindli?

Ölembé vettem a kis teremtést:

— Nemsokára el fog jönni, édesem, de előbb le kell feküdnöd, s mire fölkelsz, addigra itt leszek.

Elhitte s rögtön késznek nyilatkozott a lefekvésre. Lefektettem. Hamar elaludt. Hosszasan nézegettem e kis ártatlan teremtést, s kétszeresen éreztem a sors kegyetlen, sujtó kezét. Végre egy forró csókot lehelve rá, átmentem a többiekhez.

Midőn atyám mellett elhaladtam, megfogta kezemet és suttogva, hogy jó anyánk meg ne hallja, így szólt hozzám:

— Köszönöm kedves fiam! Csak gon-

dozd kis testvéredet, úgy sem tudom, ki fogja ezután gondolni.

Alig tudtam visszafojtani könyeimet, de azért vigasztalni akartam atyámat:

— Reméljük a legjobbat. Tán mirőlünk sem feledkezik meg az Isten.

Erre ismét elfoglaltam helyemet.

Erzsike hugom elszunnyadt s vigyáztam, hogy föl ne verjem.

Ismét az előbbi, nyomasztó csend . . . Néha néha egy-egy hang hallatszott a távolból, a bethlehemi pásztorok dala:

„Ma született a kis Jézus . . .

Valahol énekeltek, élvezték a szent estét. Ujra a multba tévedt lelkem, a szép, boldog multba, mely annyi kedves percet nyújtott.

Elöttem volt az egy év előtti karácsony est.

Akkor és — most!

Akkor is együtt voltunk. Vigadtunk, tréfáltunk. Az a kedves, jó anya, ki tán már végső perceit éli, itt ült mellettem ölében a kis Margittal, s oly boldogan becézgette kis leányát. Ez emlékek hatása alatt nem tudtam visszafojtani könyeimet. Sűrűn peregetek végig arcomon s én szabad folyást engedtem nekik. Így könnyebb volt elviselni a fájdalmat.

Atyám észrevette, hogy könyezem. Csendesen odalépett hozzám, vállamra tette kezét, s így szólt:

— Ne sirj fiam. Légy erős, szükségünk

Naptrend 1896. december 25, 26, 27 és 28-án.

Naptár: péntek, dec. 25. — Róm. kath.: Karácsony napja. Prot.: Karácsony. — Görög-kel.: (dec. 13.) Eusztrát. — Zsidó: Tebeth 20. — Nap kél 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 56 perckor. — Hold kél éjjel 10 óra 5 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 27 perckor. — Szombat, dec. 26. — Róm. kath.: Karácsony másnapja; István vértanu. — Prot.: István. — Görög-kel. (dec. 14.) Tirrus. — Zsidó: 8, Schemot. — Nap kél 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 57 perckor. — Hold kél éjjel 11 óra 22 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 45 perckor. — Vasárnap, dec. 27. — Róm. kath.: János. — Prot.: János. — Görög-kel. (dec. 15.) Elurtér. — Zsidó: Tebeth 22. — Nap kél 7 óra 34 perckor; nyugszik délelőtt 3 óra 58 perckor. — Hold kél éjjelkor; nyugszik délelőtt 11 óra 3 perckor. Hold utolsó negyede délután 1 óra 9 perckor. — Hétfő, dec. 28. — Róm. kath.: Aprószentek. — Prot.: Aprószentek. — Görög-kel. (dec. 16.) Aggensz. — Zsidó: Tebeth 23. — Nap kél 7 óra 34 perckor; nyugszik 3 óra 59 perckor. — Hold kél éjjel után 39 perckor; nyugszik 11 óra 23 perckor délelőtt.

Időjárás: hőmérséklet 5 Celsius fok meleg; légnyomás 750. — Kilátás: a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: változás nem várható.

A pécsi jótékony nőegylet thea-uzsonnája vasárnap d. u. 4 óraker saját helyiségében.

Színház: pénteken d. u. „Héfeherke“; este „Arany ember.“ Szombat d. u. „Hamupipóke“; este „Az ember tragédiája.“

— Lapunk olvasóinak, barátainknak és munkatársainknak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

— (Lapunk mai száma) huszonkét oldalnyi terjedelemben jelenik meg. Karácsonyi mellékletünk tartalma a következő: Örök törvény. Irta Sárosfalvai. — A régi világból. Irta Mátrai Géza. — Jozefin. Irta Stella. — Az első csók története. Irta Berényi Zoltán. — Levél egy asszonyhoz. Irta Sándor József. — A párbajhős. Franciából fordította Balogh István. — Örök szerelem. Irta Cettler Rezső. — Anno 1859. Irta Tihanyi Károly. — A szomorú nóta. Irta Ábrahám Ernő. — Jutka. Irta Molnár József. — Forgács Anna. Irta Honthy István. — Régi pénzek. Irta Ballier Sándor. — Ezekből látható, hogy karácsonyi mellékletünk mind eredeti dolgozatot tartalmaz és olva-

van erős lélekre, mert fontos pillanat előtt állunk. Legalább kis testvéreid előtt titkold fájdalmadat, hogy ők ne érezzék annyira a csapást, ha a sors tán nagyon kegyetlenül sujtana bennünket.

E szavak után lehajolt hozzám. Megcsókolott s én egy forró könyecseppet éreztem arcomon.

Beszélgésünkre édes anyám fölébredt. Odaléptem hozzá s lehajoltam, ha tán valamit mondani akarna.

— Egy pohár vizet adjatok!

Rögtön szolgáltam vele, s miután szomját lecsillapította, halk suttogó hangon így szólt:

— Köszönöm Sándorom. Vigyázz testvéreidre. Én távozom körötökből, érzem, de vigyázni fogok rátok onnan a — magasból.

— Nem édes anyám, ön nem fog elhagyni.

Mosolygott, — utoljára, aztán újra lezárta szemét.

Fél tizenkettő. Megszólalt a közeli templom harangja mély, magasztos hangjával, mintegy figyelmeztetve minket a közeledő súlyos, jelentős pillanatra.

Remegni kezdtem. Megborzadtam a gondolattól is, hogy ez a jó anya meghal.

Hogy izgatottságomat némileg lecsillapítsam, átmentem a másik szobába, hol kis hugom aludt s tán álmodott szépet karácsony-

sóink megtalálják benne a helyi és megyebeli tárcaírók neveit, kiket lapunk utján már bizonyára megkedveltek. Tartalmazza még a melléklet a vasúti menetrendet is, az ünnepi utazásokra vonatkozó tekintetből.

— **(Thea estély vasárnap.)** Bár a jótékony nőegylet választmánya ugy határozta, hogy ez évben már nem tart több thea estélyt, mégis — tekintetbe véve a hármas ünnepet, melyekre semmiféle mulatság sem esik — most elhatározták, hogy vasárnap f. hó 27-én még egy thea-estélyt rendeznek. A thea-estélyen Blauhorn Ilona k. a. szavalni fog, Girardi Rezső pedig, ki a konzervatorium növendéke is volt s remek bariton hangja van, énekszámokat fog előadni.

— **(A pénzügyigazgatóság a humanizmus szolgálatában.)** A pécsi jótékony nőegylet népkonyhája javára Dragonescu Döme kir. tanácsos, pénzügyigazgató, ez évben is gyűjtést rendezett, a mely 381 frt 01 krt jövedelmezett a népkonyha javára. A gyűjtés ily szép eredménye a pénzügyőri testületnek a humanus cél érdekében kifejtett nemesszívű fáradozásának köszönhető. A gyűjtés nyilvános nyugtázását s az 509 adakozó névsorának közlését lapunk egyik közelebbi számában fogjuk megkezdeni.

— **(Ünnepi misék.)** A Megváltó születésének emlékűnnepén, karácsony napján, templomainkban mindenütt fényes istentiszteletek tartatnak. Az éjféli misék után reggel 6 órakor lesz a pásztorok miséje, az ünnepi istentiszteletek pedig d. e. 9 órakor tartatnak. A székesegyházban Troll Ferenc káptalani helynök mondja a nagymisét fényes segédlettel. Szombaton, karácsony másnapján ugyanezen sorrendben lesznek délelőtt az ünnepi istentiszteletek; vasárnap pedig a szokásos misék és ájtatosságok tartatnak.

— **(Központi választmányi ülés.)** Baranyamegye központi választmánya folyó hó 29-én (kedden) délelőtt 10 órakor a vármegyeházán az 1897. évre érvényes választói névjegyzék végleges összeállítása tárgyában ülést tart.

— **(Kis halott.)** Ludwig Ferenc dr. városi tisztiorvost és nejét mély gyász érte. Hétéves kis fiuk, Janika, ma reggel elköltözött egy boldogabb hazába. A kis halotról a gyászoló szülők a következő gyászjelentést adták ki: „Dr. Ludwig Ferenc és

ról, ragyogó karácsonyfáról, ártatlan angyalokról . . .

Leborultam a fölfeszített Megváltó képe elé. Imádkoztam.
— Óh édes Istenem, Te akartad így. Jól is van. Elmém nem fogja föl; egész valóm visszariad tőle. Óh Istenem, bár elműlhatott volna tőlem e keserű pohár. De ha nem akarod, legyen.

Mintegy megfélemlézve magamról, teljes odaadással öntém ki az imába fájdalmamat, nem is sejtve, hogy ezalatt az a jó anya megszűnt élni anélkül, hogy egy utolsó „Isten hozzád“ ot hallottam volna tőle . . .

Ünnepélyes harangzúgás törte meg a csendet. A szt. mise vette kezdetét. Egy-egy hang átsűrődött hozzánk.

— Dicsőség mennyben az Istennek.

Békesség földön az embernek . . .

Egyszerre sötétség támad körülöttem. Kis lámpánk kialudt s csak a hold bágyadt fénye árasztott kísérteties fényt körülöttem.

— Jézusom! Szegény nőm meghalt! E kiáltás vert föl álmaimból. Rémültem ugrottam föl s átértve a helyzetet, rohantam ki a szobából.

Szivrepesztő volt e látvány. Édes anyám megmeredve hidegen feküdt ágyában.

Mellette állt atyám a megholt kezét fogva. Nem szólt semmit, de így szóltalanul még inkább éreztem vele együtt a fájdalmas veszteséget.

neje szül. Kovátsits Vilma mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a forrón szertett felejthetetlen gyermekük, a jó kis Janikájuk f. hó 24-én reggel negyed 3 órakor élete 7. évében megszűnt élni. A kedves halott f. hó 25-én d. u. negyed 4 órakor fog a budai külvárosi temetőben lévő halottas házban beszenteltetni és ugyanott a családi sírboltba az örök nyugalomnak átadatni. A szent miseáldozat pedig f. hó 28-án reggeli 8 órakor fog a szent Ágostonról címzett plébániatemplomban megtartatni. Pécsen, 1896. december hó 24-én. Az ég egy angyallal szaporodott! Béke és áldás lebegjen a drága halott fölött! A bánatukban mélyen sujtott szülők fájdalmát enyhítse a minden sebre irt adó isteni Gondviselés!

— **(Kitüntetések.)** A király ő felsége Zsolnay Vilmos gyárosnak — a kiállítás terén szerzett érdemei elismerésül — a Ferenc József-rend középkeresztjét adományozta. Továbbá Molnár Józsefnek, a tolnavármegyei gazdasági egyesület titkárnak, a somogyvármegyei gazdasági egyesület elnökének legfelsőbb elismerését rendelte tudtul adatni; Dóry József, tolnamegyei föld birtokosnak pedig a harmadosztályú vaskoronarendet, végül Tóth Károlynak, a szegzárd-bátai ármentesítő társulat főmérnökének a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— **(Le a lejtőn.)** Lőrinc Sándor, mohácsi fiatal alig 19. éves ref. legényember, vadházasságban él egy szemre való leányasszonnyal. Megeketésüket a legény anyja, id. özv. Lőrinc Sándorné határozott kijeletésére, hogy nem egyezik bele, mint polgárilag, mint egyházilag megtagadták. Ezért már régóta boszut forralt édes anyja ellen, s tegnap valóban megtámadta saját lakásán, elverte s azután kidobta az utcára. A nagy lármára a nem messze lakó Jónás Pálné is megjelent, ki midőn látta a történeteket, a bántalmazott édes anyát védte. Erre Lőrinc még nagyobb dühbe jöve, mindkettőt verni kezdte. Azonban a két asszony nagynehezen Jónás lakására menekült, hova a gazda megtérve előadták neki a történeteket. Jónás azért, hogy feleségét megverték, rendkívüli haragra lobbant és a verekedő laká-

Megálltam s neztem az előttem fekvő holt tetemet . . .

Istenem! Többé nem nyitja föl szelidkék szemeit a jó anya; többé nem hallatja kedves szavát . . .

Erőmet fogyni éreztem, de erős akartam lenni.

Ekkor atyám a nagy fájdalom súlya alatt lerogyott az ágy mellé, s a hatalmas férfit zokogott, mint egy gyermek.

E zajra Erzsike hugom is felébredt. Ijedten ugrott föl, s midőn látta atyánkat, oda futott hozzá, átkarolta és fuidokló hangon csak ennyit mondott:

— Apuska, ne sirj! — aztán ő is oda borult melé az ágy szélére.

Ezt már én sem tudtam nézni. Többé nem voltam ura fájdalomnak. Átmentem a másik szobába és sirtam, zokogtam keservesen.

Zokogásomra fölébredt kis Margit hugom. Észrevettem, felálltam, letöröltem könyeimet; neki nem volt szabad lánia e könyeket.

— Sándor, hozott mál valamit a kiszakidli?

— Hozott kedvesem, hozott! — válaszolám.

— — — — —
— Szegényke, ha tudta volna, hogy mit?!

Csontos Sándor.

sára sietett. De ezt már nem találta otthon. Innen rögtön a csendőrségre ment és bejelentette az esetet. Kardos őrmester adott is mellé egy csendőrt, kivel keresésére indulva, megtalálták őt Bodó György kocsmájában revolverrel felfegyverkezve, a mint épen azal dicsekedett, hogy még ma egy ember és egy asszony meghal. De szándékát tett nem követhette, mert a csendőr becses partfogásába vette, s a laktanyára sétált vele, hol az ünnepek alatt lesz ideje a felől gondolkodni, hogy megverje-e még egyszer édes anyját.

— **(Ünnepély.)** E hó 22-én tartotta karácsonyi ünnepélyét Mohácson a Hrubán Irma vezetése alatt álló alsó városi kisdudóvoda. Mint az előkészületek mutatták, mindent elkövetett ugyan az óvónő az ünnepély sikere érdekében, de részint az esős, sáros idő, részint pedig az ép ekkor tartott képviselőtestületi ülés folytán igen csekély számú közönség vett részt az ünnepségen. Az érdeklődő közönség kíváncsian néz a 25-iki felsővárosi ünnepély elé. Bizzunk a szép időben!

— **(Léprekerült csirkefogó.)** A bányatelepen a tél beálltától kezdve egymást érték a csirkefogások, az ottani kapitányság nem győzte fölvenni a sok panaszt; de hiába, a tettes csak nem akart előkerülni. Tegnap éjjel aztán sikerült végre a professzionátus csirkekedvelőt Ritter Miklós személyében tetten érni, midőn éppen javában csavargatta a karácsonyi csirkék nyakcsigolyáit. Kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy egész télen, más foglalkozás hijával csakis a mindennapi csirkefogásokból tartotta fenn magát. Lakat alá tették.

— **(A „Pécsi Polgári Daloskör“** 1897. évi január 10-én az egylet helyiségében „Vigadó épület“ d. u. 3 órakor évi rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Évi jelentés. 2. Az évi számadás megvizsgálásáról jelentés. 3. Tisztújítás. 4. Indítványok

— **(Halálozások.)** Gyalokai Kutorovich Andor, magy. kir. állami tanító Szent-Istvánban életének 26-ik évében meghalt. Az elhunytat neje, kivel ezelőtt hat hónappal kelt egybe, anyja, testvérei és nagyszámu rokonság sirtatja. Temetése holnap (pénteken) délután 2 órakor lesz a szent-istváni temetőben. — Özv. Zsigá Károlyné szül. Nagy Klementin élete 72-ik évében tegnap este meghalt. Temetése holnap délután 3 órakor lesz a Szepessy utca 6. szám alatti házából a budai külvárosi közsírkertben. Az engesztelő szentmisét f. hó 28-án (hétfőn) tartják lelkiüdvéért a székesegyházban. Az elhunytat gyermekei, unokái és nagyszámu rokonság gyászolja.

— **(A „Pécsi Polgári Kerékpáros Egyesület“)** 1897. évi január hó 10-én (vasárnap) délután fel 3 órakor tartja I. rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület választmánya a t. tagokat ez uton is kéri minél számosabban megjelenni. Tárgysorozat az — alapszabályokban meghatározott sorrendben.

— **(Körözött sikkasztó.)** Zakrai István, belvárdi születésű, harmincöt éves hajcsár, sikkasztást követett el, eltulajdonítván a neki szarvasmarhák vételére átadott összegeket. A sikkasztás elkövetése után Pécsről eltávozott, de hogy hová, azt nem jelentette be senkinek. A kir. törvényszéknél megindulván ellene a büntető eljárás, most kö-

rözik a sikkasztó hajcsárt, akit ha valahol elfoghatnak, átadják az ügyészségnek. A körröztött hajcsárnak különös ismertetőjele, hogy mindkét lába összehajlik és így befelé jár.

— (Uj vasut a Duna mellett.)

Dunaföldvári levelezőnk írja: Hosszu vajúdás után végre megnyitott az adony szabolcs-paksi vasutvonal. A dunaföldvári állomásnál több ezerre menő nép várta a fellobogózott vonatot, melyen a vonalvizsgáló bizottság jött. Az új vonal van arra hivatva, hogy a Dunamellék kereskedelmébe új életet öntsön, mert eddig tél idején, mikor a gőzhajók nem közlekedtek, a vidék teljesen el volt zárva a világtól. A terményeket a drága fuvar miatt olesón kellett elpredálni.

— (Lemondott előljáróság.) Mohács on óriási megütközést keltett Baranya-megye közigazgatási bizottságának azon határozata, melyivel Jaksics József albirót és Tubity esküdtet, kiket a főbíró sikkasztás és okmányhamisítás miatt állásuktól elmozdított, újra visszahelyezte. E miatt most az egész előljáróság lemondott, mert nem akartak velük együtt működni. Mohács város képviselőtestülete az ügyet a belügyminiszterhez terjesztette felülvizsgálat végett.

— Lapunk legközelebbi száma hétfőn este jelenik meg.

Jegygyűrűk Nász és Menyasszonyi ajándékoknak alkalmas tárgyakban óriási szép raktárt mindenféle kül- és belföldi ékszerekben u. m. brillánt fülbevalók, karkötők, gyűrűk, haj-, mell- és nyakékek, továbbá a legfinomabb arany női-órák és láncokban eredeti gyári árák mellett található Schönvald Imre ékszerésznél, Pécsen királyi (fő) utca, a Hattyu épületben.

Művészet, irodalom.

○ Az állatszelistitő. A két kifinomított nevű francia, a kik ezt a bohózatfőcsemetéket közösen összetakolták, aligha germán vérbe nem oltott gall lehet, mert bizony ezzel a sületlenséggel csak szégyenére váltak az eredeti gall szellemességnek. Soha francia szerzők nem produkáltak még szellemtelenebb és tartalmatlanabb valamit, mint ez az „Állatszelistitő”, mely énekes bohózatnak van ugyan nevezve, de se valamire való énekszám, sem komikum nincs benne. Nevetni ugyan lehet rajta, de hát miféle bolondságon nem nevet az ember, pláne ha még — pénzébe is kerül. Az előadók közül Polgár (Mulinó), Breznay Anna (Henriette) és Baghy Gyula (Beautrailles) kárba vesztett lelkiismeretességgel játszották meg szerepeiket; jók voltak még Bodroghy Lina, Polgárné és Hegyesi Róza is. Benkő Jolán a francia szerzőkhöz méltóan adta a kalapot hordó feleséget, míg Bihari Ákos influenzával küzdött és az első felvonásban figyelmen kívül orszívással diszguztálta a hallgató ságot. A kar egy fiatal tagja, Várdafy József (Gégé) még viheti valamire, mert tegnap elég ügyes volt. A címszerepet Juhász Ilona adta, de az ily szerep nem is való neki; remek hangja nyújtotta azonban az egyetlen élvezetet az egész előadás alatt a közönségnek, mely csekély számú volt, de hát ez a fércdarab még annyit se érdemelt meg. (→)

○ Az újságolvasó közönség figyelmébe! Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az „EGYETÉRTÉS”, a mely az új évvel immár 31-ik évfolyamába lép. Ez a művelt

magyar olvasó közönség lapja. Az országgyűlési tárgyalásokról valamennyi lap között a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hírtudósítást egyedül az „Egyetértés” közöl. Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés” kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőségével s alaposágával már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „Egyetértés”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem. Rendesen közöl párisi divattudósításokat s minden nap legalább egy önálló tárcát — a regényen kívül. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „Egyetértés”-re. Az előzetési pénzek az „Egyetértés” kiadóhivatalába küldendők. Kiadóhivatal: Budapest, IV. ker. Papnövelde utca 8., mely szívesen küld ingyenes mutatószámot.

TÁVIRATOK.

— **Kisiklott vonat.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Az éjjel tizenegy órakor Galántánál a Budapest felé jövő keleti expressz vonat kisiklott s az utasok könnyen megsérültek. Haláleset nem történt.

— **A resicai bányakatasztrófa.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) A mentési munkálatok meddők maradnak és semmiképp sem haladnak vele

nem kell tovább a lábakat félrerugdosnom. Egy fiatal leányt keresünk, aki két nap előtt eltűnt.

— Egy fiatal leányt és nálam? — kérdezte mosolyogva az előkelő kinézésű ur.

— Igen. Egy divatárusleányt, aki az ön feleségének kalapot hozott.

— Tévedni tetszik, nekem nincs feleségem.

— Az nem tesz semmit — vágott közbe merészen Dangelas. — Akkor hát az izé nagyságának . . .

— Tudom, mit akar mondani, de ebben is téved. Már hatvan éves vagyok s minden gyanun kívül állok e tekintetben. Hanem engedje meg egy két kérdést a magam részéről is: milyen jogcímen érdeklődik az elveszett kisasszony iránt. Talán rokona?

Olyan gunyosan volt ez mondva, hogy a festő majdnem felfortyant, de mégis türtőztette a haragját.

— Én nem vagyok a rokona, de ez az ember a nagyatyja — felelte Cordouanra mutatva.

Az öreg tengerész, aki némán állott Dangelas mellett, le nem vette a szemét a ház uráról. Olyan tekintettel nézte, mint a kivel már találkoztak, csak azt nem tudják hamarosan kitalálni, hogy hol.

— A nagypapája? Hát miért nem mondta meg mindjárt? Őszintén szólva, kissé haboztam kezdetben, hogy szóba álljak önökkel, de így már egészen más. Nagyon szívesen szolgállok felvilágosítással, ha ugyan tudok olyasvalamit mondani, ami önöket érdekl. Én Borodino gróf vagyok, orosz nemes ember. — Most a nagyapóhoz fordult:

— Hogy hívják uram?

tulajdon két szememmel láttam bemenni és többé nem jött elő. Ha sejtettem volna, hogy az este nem ment haza, rögtön jelentést tezek a rendőrségnél.

— Tehát most a Passyba megyünk.

— Nagyon helyes; hanem elég ereje lesz a hosszú utat megtenni?

— Inkább négykézláb megyek odáig, semhogy Auguszte-ot elhagyjam. Különbén kocsit is vehetünk. Még nem állok valami szilárdan a lábamon s a fejem is olyan nehéz, mintha ágyugolyót hordana a törzsem. Megmosta a halántékát, arcát, nyakát, azután felvette a vitorlavászonból készült kabátot, viaszosvászon sapkát tett a fejére és karonfogta a fiatalembert.

— Menjünk. Hanem igaz is, még a nevét sem kérdeztem meg.

— Jean Dangelasnak hívnak.

— Miféle mestersége van?

— Festő vagyok.

— Szobafestő. Pfuj. Ördöghordta kenyérkereset.

— Nem szobákat, hanem arcképeket festek. És egyéb képeket is. Szóval művész vagyok.

— Örvendek, ez már egészen más valami. Mert azt előre mondhatom, hogyha csakugyan feleségül akarja venni az unokámat, mint egyszerű mesterember hiába számítana a kezére. Különbén egyelőre egészen más dolgokról van szó. Mindenekelőtt meg kell találnunk Auguszte-ot. Egy-kettő, előre!

— Mit csinálunk ez ajtóval, amelyet én zuztam be? Nyitva marad a lakása így, akárki kényekedve szerint ki-besétálhat.

— Tőlem ugyan el nem lopnak semmit; egyszer-

előre. Bécsben a hátramaradottak javára legközelebb nagyobb szabású hangverseny lesz.

— **Pestis.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Bombay-ból táviratozzák, hogy Kelet-Indiában a pestis járvány terjedőben van.

— **Miniszterválság Szerbiában.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A szerb király nem szentesítette a végrehajtási eljárásról szóló törvényt; miért is a kabinet le fog mondani. Valószínűleg Szimics, vagy Risztics alakítanak új kabinetet.

NYILT-TÉR*)

Kitünő Angol

TEA-RUM

James Walters & Comp. londoni cégtől, —
továbbá: **valódi ó**

Slavon-Szilvorium

eredeti palaczkokban **1 frt 20 kr.**

NICK A. K.-nál Pécsett,

király-utca 2. sz. és Bazár udvar.

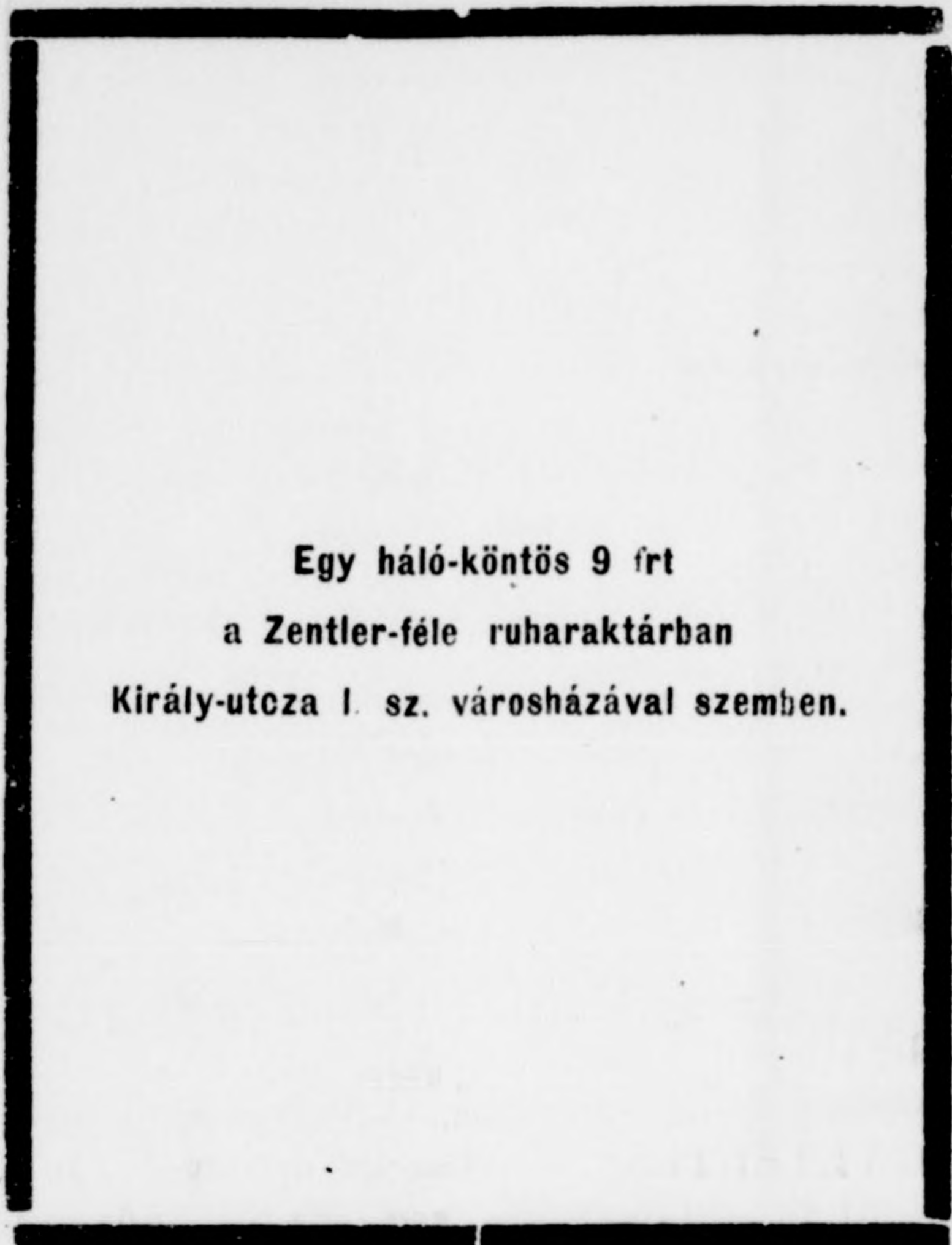
Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF
kiadó.

Főtér közelében,

József utca 6. legjobb anyagból épült, jó
jövédelmű

emeletes ház

elköltözés miatt kedvező feltételek mellett
jutányosan eladó.

Egy háló-köntös 9 frt

a Zentler-féle ruharaktárban

Király-utca 1. sz. városházával szemben.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirnevés háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több óra megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazták köszvényél, csuszánál, tag szaggatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyártotta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenként árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznel **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, es. és kir. udvari szállító, RUDOLSTADT.

Weiss Jakab

fogorvos

fogorvosi és fogtechnikai műterme

Jókai (Kis-tér 7. sz. I. emelet.)

foghuzás kéjgázzal, fogtömések (plombirozás)

rágáshoz teljesen alkalmas műfogak készítése

Foghuzás szegényeknek ingyen.

rüen azért, mert nincs mit zsebredugni. Dangelas csodálkozva követte a vén tengerészt, aki félórával előbb még a halállal vívódott s most ruganyos léptekkel sietett le a lépcsőn.

A házmesterné a kapu előtt leselkedett rája s mikor melléje ért, nem a legudvariasabban köszöntötte.

— Hallja, mit csinál maga a lakásban? Az egész ház tele van füsttel, olyan szaga van, mint a — pestisnek.

— Mikor válasz nélkül ment el mellette, gunyosan kiáltotta utána:

— Ugy látszik, hogy csupa tréfából még az ablakait is sorra zuzza. Az udvar tele üvegcsereppel. Majd lesz mit fizetni s ráadásul még ki is pöndöríti a háziur.

Öt perccel később már a bérkocsijuk Passy felé robogott.

Dangelas meg volt arról győzőve, hogy Auguszte ot fogolyként őrzik, csak azt nem tudta, hogy mi okból.

Szótlatlanul ültek egymás mellett.

Cordouan a gondolataival volt elfoglalva és Dangelas sem tartotta időszerűnek, hogy a Vitrac műtermében lejátszódott borzalmas jelenetet elbeszélje neki.

A Berton-utca sarkán kiszálltak a kocsiból. Meg akarták lepni a rejtélyes ház lakóit s a lópaták csattogása és a kerekek zörgése figyelmessé tette volna őket a jövevényekre. A következmények megmutatták, hogy igazuk volt.

Mikor a ház elé értek, a kaput nyitva találták. Éppen abban a percben akarta az inas betenni a hatal-

mas szárnyakat. Az udvaron hintó állott. Ugy látszott, most jött haza a ház ura.

Gyorsan beléptek. Most tehát már benn volnának az erősségben, csak azután idő előtt ki ne akolbólítsák őket.

A szolgálta elálta az utjokat. Dangelas mindjárt megismerte, hogy ugyanazon emberrel van dolga, aki harmadnapja elutasította.

— Jó, hogy itt vagy, te szépséges mákvirág — mondta neki. — Ugyancsak rászédteled tegnapelőtt.

A jól megtermett buldogképű inas szikrázó szemmel kérdezte:

— Mi baja van velem?

— Azt te épp olyan jól tudod, mint én. Adjatok vissza azt a kis divatárusleányt, akit itt fogtatok.

— Elhord magad gazfickó! — kiáltotta dühösen s galléron akarta ragadni a festőt, aki azonban hirtelen gáncot vetett neki, úgy, hogy hosszában elterült a földön.

Az inas segítségért kiáltott, mire a kocsis hozzája futott, hogy megvédje az idegen támadók ökleitől. Valószínű, hogy véres verekedés támadt volna, melyben a cselédség marad a győztes, ha váratlanul egy ötödik személy meg nem jelenik a színhelyen. A jól őrzött ház tulajdonosa volt.

Az óriás férfit Jonville, Cavaroc és Vitrac megismerték volna. Dangelas azonban még sohasem látta, hanem azért az első pillanatra eltalálta, hogy urral van dolga. Udvariasan meghajolva, így szólott:

— Uram, az ön cselédjeivel voltaképpen semmi dolgom. Nagyon örvendek, hogy a fejnél vagyok és

A NAGY KRACH!

A newyorki és londoni nagy ezüst-krach nem kímélte az európai száraz-földet sem, ennek folytán egy nagy ezüst-gyár kényszerítve látta magát, hogy óriás készletét, a munkadíj csekély részének felszámítása mellett, piacra dobja. Ez óriási készlet elárúsításával én vagyok megbízva, így azon helyzetben vagyok, hogy bá kinek **6 forint 60 krért** az alábbi tárgyakat küldhetem:

- 6 drb. legfinomabb **asztali kés**, valódi angol pengével,
- 6 " amerikai patent-**ezüst villa**, egy darabból,
- 6 " amerikai patent-**ezüst evőkanál**,
- 12 " amerikai patent-**ezüst kávéskanál**,
- 1 " amerikai patent-**ezüst levesmerő kanál**,
- 1 " amerikai patent-**ezüst tejmerő-kanál**,
- 2 " amerikai patent **ezüst tojás-serleg**,
- 6 " angol Victoria **alsó-tálca**,
- 2 " hatást keltő **asztali csillár**,
- 1 " **tea-szűrő**,
- 1 " legfinomabb **csukor-hintő**,

44 drb. összesen csak **6 forint 60 krajczár**.

Mind e 44 darab korábban 40 forintot ért, most pedig minimális áron **6 forint 60 kr.-ért** kapható. Az amerikai patent-ezüst tiszta fehér fém, mely ezüst-színét 25 évig megtartja, a miért kezességet vállalok. Hogy ez a hirdetés

nem szédelgés,

annak bizonyosságául azennel nyilvánosan kötelezem magamat, hogy bárkitől a meg nem felell árut visszaveszem, s a beküldött összeget visszaküldöm. Ne mulassza el tehát senki a kedvező alkalmat, hogy magának egy **pompás készletet** szerezzen, a mely kiválóan alkalmas, mint

pompás karácsonyi és újvévi ajándék,
alkalmi ajándék menyegzői s ugy is mint háztartási cikkek minden jobb háztartás számára.

KAPHATÓ CSAKIS:

A. HIRSCHBERG

az egyesült amerikai patent-ezüst gyárak főigazgatójánál

Wien, II., Rembrandtstrasse 19. Telefonszám 7114.

Szétküldés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg előre beküldése mellett. Hozzávaló tisztító por 10 kr. Csak az itt látható védjegy (hygienikus fém) biztosít a valódiságról.

Kivonat az elismerő iratokból:

Az evőeszköz küldeményét megkaptam és azzal igen megvagyok elégedve, kérem még egy olyan 44 darabból álló amerikai patent-ezüst garnitúrát utánvétellel küldeni.

Bozovics, Krassó-Szörénymegye, 1896. 7/18.

Keresztes Sándor, főszolgabíró.

Pilis (Pestmegye) 1896., aug. 24-én.

Tekintetes ur!

A küldött garnitúrával igen megvagyok elégedve. Kérem a sógornóm Nyáry báróné sz. Somogyi észére Szántóra három hasonló garnitúrát küldeni.

Nyáry Gyula báró

Hegy Szt. Márton és Egerszeg községek tkvi betétszerkesztő bizottságától.

4 bizottsági
szám.

Hirdetmény.

Hegy-Szent-Márton és Egerszeg községek tkvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886: XXIX. t.-cikkben előirt helyszini eljárás végett 1897. január hó 4-ik napján a községben megjelenend.

Felhivatnak ennelfogva;

1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyző-könyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárt bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjoguk bekebelezését a kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközölni; vagy az 1886: XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5., 6., 7. §-ai értelmében az átírásra szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényüket a bizottság előtt annak a községben teljesítendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjegyző-könyvi tulajdonos, illetve ennek örököse vagy hagyományosa az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert ellen- esetben jogait ezen előnyös uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték-elengedés kedvezményétől elesnek;

2. mindazon jelzálogos hitelezők, és azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvánkönyvi jogok tényleg már megszűntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítása végett a szerkesztő-bizottság előtt megjelenjenek, mert ellen- esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Pécs, 1896. deczem. 19.

Sándor József
kir. albiró.

Czibula János
betétszerkesztő s tkvvezető.

4524. sz.

tkv. 1896.

Arverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a dárdai takarékpénztár végrehajthatónak, kérvénye folytán Popovics Gyokó, Popovics Árkádia baáni lakos végrehajtást szenvedők ellen 50 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a dárdai kir. j. bíróság területén levő Baán községben fekvő a baáni 90 sz. tjkvben felvett 90. hrzs. 90 ház sz. ingatlannak Popovics Árkádiát illető felére 337 frt 50 kr. azzaz 337 frt 50 krban ezennel megállapított kikiáltási árban eirendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1897. évi január hó 22. napján délelőtt 10 órakor Baán községben a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

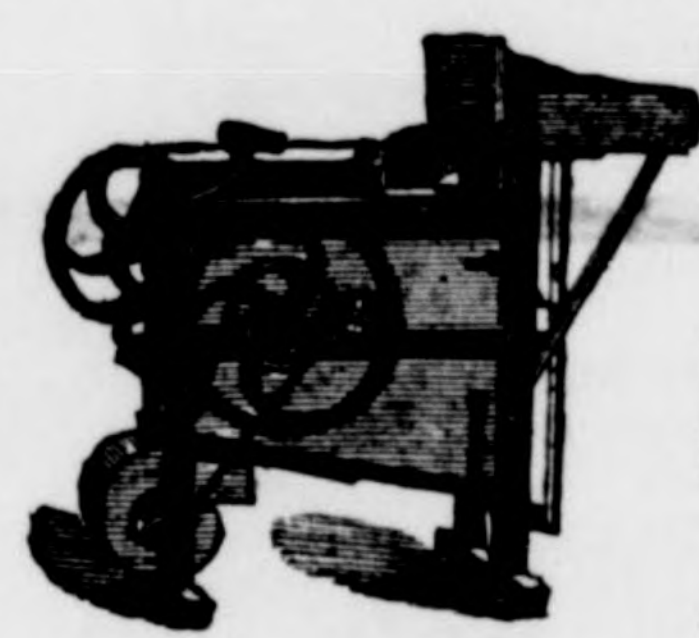
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 33 forint 75 krajczárt készpénzben vagy az 1881-ik évi 60-ik törvény cikk 42-iki §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték-papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-c. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán, a kir. járásbíró mint tkvi hatóságnál 1896. évi szeptember hó 16 napján.

Maurer Frigyes
kir. albiró.

Kukoricza-morzsolók

éz- és erőhajtásra, egyszerű és kettős szerkezettel, szelelővel és szelelő nélkül.

Gabona-rosták,
Konkolyozók

(trieurók);

kézi kezelésre való
Széna- és szalmasajtók

fekvően vagy kocsira szerelve.

Takarmány-füllesztők,
Szállítható takarékkészítő-üstök

takarmány stb. részére,

zománcz bevonnattal vagy anélkül, szálsütőkészülékkel vagy anélkül.

Szeceksavágók,
Répa- és burgonyavágók,
Darálók

„Agricola“ sor-vetőgépek (oltókerek szerkezettel)

mindennemű vetemény számára, váltókerek nélkül.

Egy-, két-, és több vasu ekék
tőállás mellett elismert legjobb szerkezettel készülnek

Mayfarth Ph. és Társa

es. és kir. kiz. szab.

gazdasági gépgyárában
BÉCS, II/1, Taborstrasse 76.
Árjegyzékek ingyen. — Képviselők felvételnek.

Van szerencsém a n. t. közönségnek szives tudomására hozni, hogy folyó évi december hó 1-étől Pécs szab. kir. város tek. tanácsa a vízmű fentartásával Zellerin M. úr helyett cégemet bizta meg, minek folytán

minden vízvezeték-berendezés

és javításokra vonatkozó munkálatok teljesítésére szolgálataimat tiszteletteljesen felajánlom.

A megfuratási díj (vízvezeték csatlakozás) ezentul 35 százalékkal olcsóbban számítottatik.

Egyuttal bátorkodom egyéb gyártmányaimra igen becses figyelmét is felhívni, mint: gőzgép, gazdasági-gépek, gőz-kazánok, épület-lakatos és bádigos munkák, víz-, lég-, gőz és központi fűtések, angol clostettek, vas-kutak, fürdő-szobák, sürgöny-, telefon- és légszez vezeték berendezése és eszaktákba tartozó javításokat gyors kiszolgáltatás mellett a legjutányosabb árakon ajánlani.

KINDL FERENCZ

gőzgép, mechanikai és épület-felszerelési tárgyak gyára
PÉCSETT, Nepomuk u. 33.

Köhögés,

rekedtség és elnyálkásodásnál melegen ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe

Egger dijjutalmazott
biztos hatású

Mell-Pastilláit.

Kapható 25 és 50 kros eredeti dobozokban minden gyógyszerárban és nevesebb gyógyfűszerüzletben. Fő és szétküldési raktár

Egger A. fiai

Nádor-gyógyszertára Budapesten, Váci-körút 17.

HIRDETMÉNY.

Egy négy kójáratu gőzmalom,

mezővárosban, posta, táviráda, telefonnal, épülő vasuti állomás, az országuton, élénk kereskedelmi gőzponton, nagy kereskedelmi forgalommal, kiterjedt környékkel, gépműhelyekkel, elegendő lakással szabad kézből eladó vagy bérbe adandó, esetleg mint társüzembe vehető, mely utóbbi esetben külön gazdaság átvételével házasság nincs kizárva. Jelentkezők forduljanak alánlataikkal „gőzmalom“ jelige alatt „Čepin“ Slavonia poste restante.

Leggyorsabb segély

székrekedés, étvágytalanság és az ebből eredő bajok ellen a Zenke Zoltán

„BARÁT ITAL“

növényyszer gyomor likör készítménye. használati könyvvel együtt

egy üveg ára 40 és 80 kr.

Kapható Pécsett: Eizer János urnái és minden nagyobb fűszerüzletben, valamint a készítőnél utánvét mellett

H.-M.-Vásárhelyen.

A nagyméltóságú m. kir. és osztr. cs. kir. kereskedelmi miniszter urak által törv. védve.

Zenke Zoltán.

Littke-féle pezsgők főraktára.

Magyar és francia pezsgők raktára.

Magyar és francia cognac,

valódi orosz Karaván tea, valódi Jamaika és angol rum u. sz. teasütemény.

Legfinomabb szalon-cukorkák és mindennemű konzerv halak és sajtok kaphatók.

Eizer János

fűszer- és bornagykereskedésében
PÉCSETT,

kir. táblai palota, Széchenyi-tér.

Spanyol cognac főraktára.

FOGTECHNIKAI MŰTEREM!

Mindenféle

plombok, műfogak
aranyból, celluloidból, vagy vulkanitból a legújabb
aluminium légkamarával.

Két évi jótállás.

(Részletfizetés.)

Girardi

Pécsett, Apáca-utca 19.
(Saját házában.)

5763. sz.

tik. 1896.

Árverési hirdetés.

A sásdi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Hartman Jakab hagyatéka végrehajtónak Fritz Katalin férj. Kraft Ádámné végrehajtást szenvedő ellen 390 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a sásdi kir. járásbíró területén levő Bikalon fekvő a bikali 613. sz. tjkvben felvett A + 246. hrsz. 164. sz. ház udvar és kertre 400 frtban az árverést ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan 1897. évi évi január hó 18. napján d. e. 10 órakor Bikalon a községi házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladtni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 40 forint készpénzben, vagy az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

Sásdon, 1896 évi november hó 2-án. A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Warga Jenő

kir. aljárásbíró.

Véd jegy 19. és 20. szám.

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán

Budapest, IV. kerület, Múzeum-körút 23. sz. a

KAPHATÓ PÉCSETT:

Berecz Károly,
Dobszay Antal,
Eizer János,
Fülöp Mór,
Göbel Kálmán,
Hirschler M.,
Gyimóthy Gyula,
Irgalmasok gyógytára,
Karras és Gelteh,
Klemente Antal,
Klohuesár Mihály,

Kobelrausch J. Gyula,
Lehner János,
Mauthner Mór,
Mitzky Mór,
Molnár János,
Muldini Lukács,
Nick K.,
Obetkó Gyula,
Poth Vilmos,
őzv. Reeh Vilmosné,

ifj. Rézbányai János,
Schäffer Adolf,
Schaffer Andor,
Simon János,
Sipőcz István,
Spitzer Jakab,
Spitzer R.,
Spitzer Sándor fia,
Weber Ferencz,
Wertheimer Ch.,

KARÁCSONYI MELLÉKLETE

Pécs, 1896. december 25.

Örök törvény.

Mottó: Szép állapot az asszonyi állapot;
Szép és veszedelmes.

Ti szegény férfiak — a teremtés állítólagos urai — azt hiszitek, hogy valaha ki fogjátok ismerni ezt a sphinxet, — a »Nőte« — nagyon csalódtok, de mire észreveszitek csalódástok, már késő.

Elérve azt a kort, midőn a fiatal ember a legkönyelműbb, az egyik része így szól a férfiaknak:

»Én nem ugrom bele a csapdába, mint az oktalan egér, óh én igen ravasz vagyok, időt veszek magamnak és jól kiismerem jövődöbelimet.«

Megtetszik az ifjunak egy mindig mosolygó leányka s udvarolni kezd s azt tapasztalja, hogy a kis leány szelid mint a báránnyal, ürge mint az evet, simulékony mint a kezes cica, ez lesz jó feleség, eleven, ürge, játszi stb. és ez — — csalódik.

A másik azt mondja: »Megtaláltam« ez a kis leány komoly, kevés beszédű, megfontolt, okos, ez épp nekem való. Meg fog ez elégedni a csendes otthonnal, pörölni nem is tud, no ez is — — csalódik.

A harmadik meglát egy ábrándos szemű leányt, ki rendkívül fenkölt szellemű, csak a komoly irodalmat kedveli, nőül veszi abban a hiszemben, hogy az igazit találta meg. — A kis feleség minden igényét kielégítheti szellemes társalgással, jó könyvekkel és szeretettel s a szegény tatár későn látja be, — — hogy csalódott.

Kedves olvasóim most azt kérdik tehát, ki nem csalódik?!

Feleletem: »mindenki; csak az egyik jobban, a másik kevésbé, az egyik bevallja, a másik letagadja.«

Hogy miért nem lehet a nőt kiismerni, ennek oka, hogy a nőnek kora és a körülmények szerint, amik közé jut, változik a vére.

Ezt a rejtélyes adományát a természetnek akarom a különböző kor és körülmények között ismertetni.

Mikor eléd hozza a bodros főkötős dada a csöpp asszony-csemetét, mely melegágyi palánta, szépen felszalagozva, apró kezeivel hadonászva, gyönyörű játékszernek képzeled s főképp ha már fiad is van, bizonyos büszkeséggel dicsekszel is vele, ennek a kis kiadású női lénynek galamb vér van ereiben. A kicsike eléri az 5—6 éves kort, már mamája a korzóra is el meri vinni, de már kézen kell vezetni, nehogy elszökjék, mert a vér kezd már változni, de különben igen kedves jószág, tud már pacsit adni, pukedlit csinálni, sőt pusztit is tud már kacsójával inteni.

Ha a leány 12—15 éves s ekkor fogait már kiváltotta, melyek későbbi korban, ellenére minden fizikai törvénynek, minél jobban kopnak és ritkulnak, az asszony annál inkább harapósabb (bissig). A fenti korban a leány kezd érdeklődni a nagyobbak iránt — a vér ismét változik s a felnőtteket mindenben utánozni igyekszik.

Ez a kor az, amidőn a magasabb nevelés alá jő. — Beiratják a leányt a tánciskolába, hol alapját nyeri különféle sport-üzésnek, hogy lehet a néha nehezen megfogható férjnek nevezett háziállatot ingerlő mozdulatokkal, elbűvölő pillantásokkal, oly közelbe hozni és oly vigyázatlanná tenni, hogy a kivetett lasszó nyakába essék, erre nézve előgyakorlatokat is végez a táncos — diákokon.

Midőn a leány a 16 évet meghaladta, belép a nagy leány sorba s hosszú ruhát kap, formái elérik tökélyüket, s ekkor vére a cicával azonos, majd hizelkedik, majd ravaszul visszahúzódik, majd a közömböst játsza azért, hogy a kiszemelt áldozatot egy vigyázatlan pillanatban elfogja, s aztán játszik a legénynyel, mint macska az egérrel. A 16 évtől 24-ig forduló pont áll be a nő életében, vagy sikerül a fogás s asszonynyá lesz, vagy ha nem, akkor egyidőre visszavonul, azt vélnéd, nem is létezik, de később, ha aggszűzzé vedlett, a vér a madárvilág díszes példányához, a szajkóhoz lesz hasonlóvá. — Ilyenkor mindent megfigyel, meglát és meghall, de a világért sem tartaná magában, minden alkalmat felhasznál, hogy kicsacsogja, de ekkor veszedelmessége még csak egyoldalú, mert különösen a nálánál fiatalabb, de vele egy nemen lévőkön csip egyet-egyet. Előre haladottabb korban azonban már személyválogatás nélkül tanácsos előle kitérni.

A fiatal asszony aszerint, amint mézes hetek, vagy csak mézes napokról lehet szó, igen kedves és szelid jószág, vére a báránnyal vérenek jó tulajdonaival bír, engedelmes, ellent nem mondó s ragaszkodó, de azután változni kezd a vér s vele a hang is, melyet eddig csak Mollból ismertél, néha a Durrba is át megy, s amily halkán suttogta neked a boldogító igent, oly ezredesnek is beváló hangon mondja ki a tagadó nemet. A rózsás körmök, melyek eddig csak a kéz díszül szolgáltak — erősödnek — s eredeti természetes rendeltetésükre is szolgálnak s ritkábban védelem, inkább támadó fegyverül használnak, ily apró női kézi munkát, bár ütődés, vagy véletlen baleset által okozottaknak mondatnak — gyakran láthat a figyelmes szemlélő.

A mikor az asszonynak felnőtt leánya van, ekkor két alakot vesz fel s a neve anyós jelölt. Az anyós jelölt házi körében bármily pattogó házsártos természetű, ha arany szabadságnak örvendő házasulandó úr jön a házba, rögtön szeliddé lesz, a házban csend van, arcán kedves derű honol s minél több leánya van, annál szebben s annál többet mosolyog, férjét apuskámnak szólítja, sőt meg is cirógatja s erősen hangoztatja, nehezen mennek e farsangon bálba, mert a zsarnok papa, dacára, hogy minden a háznál készülne, nem akarja. A vendég már csupa udvariasságból elhiszi, de ha eltávozott, megfordul a kocka — a papa neve hallgass! s beleegyezésével vagy anélkül kinyitják erszényét s rendelkeznek a szabóval, ha a leánykát az olimpiusi versenyre akarja a mama vinni.

Midőn a mama szerencsésen férjhez juttatja leánykáját, azután az Anyós névre hall-

gat, s ekkor új változáson megy keresztül ugy természetere, mint a vére.

Sárkány vér forr ereiben, a nyelve, melynek eddig csak a beszédnél és táplálkozásnál vette hasznát, most már csipésre is alkalmassá lesz, szemei bár már szemüvegre szorulnak, a hiuzéval vetekednek, jaj neked szegény vő, mert te rajtad minden hibát meglát, és ezt el nem mulasztja nődnék mindennap tudomására adni. — Nem akarom magamat a nők boszujának kitenni s bevallom, hogy hallottam már azt is, hogy jó anyósok is léteznek, sok férfi bizonyítja ezt már előttem így nyilatkozván:

»Az én anyósom igen jó asszony volt, az Isten nyugoszsza meg ott, ahol van.«

A harmadik főosztályát a női nemnek azok képezik, kik sűrűn emlegetik a »Meboldogultat«, ezek az Özvegyek.

Az özvegy közép helyet foglal el a leány és az anyós között; igyekszik szelidnek látszani, újból előszedi félretett csábmosolyát és pillantásait, eltünteti az esetleg ritkulni kezdő, harapásra való fogak állapotját, mely hála a fogművészek tudományának, gyakran igen jól sikerül.

Az özvegyek a lasszó dobás művészetében már otthonosak, s így rendkívül veszélyesek, különösen ha a bánat-könyvével szemükben méltatják a megboldogult érdemeit, (panaszolják el özvegyességük nehéz sorsát) ily bánatos özvegyet én is igyekszem mindig vigasztalni: »Ne keseregjen nagysád, az Isten magához vette a megboldogultat . . . mert szerette.«

Most pedig kérem a leányokat, gyakorolják a megbocsájtás nemes erényét, mert férjhez fognak menni, mert »Örök törvény« az, hogy mi férfiak játszunk a tüzzel s szeretjük a gonoszt a falra festeni, s végre is megfogatunk, sőt ha feleségem nem lenne, vagy a többnejűség jönne a divatba, újból csak azt mondanám:

»Óh ereszszétek hozzám a 18 éves kised leánygyermekemet, mert ezek azok, kibem nekem kedvem telik.«

Sárosfalvai.

A régi rablóvilágból.

— Igaz történetek. —

Nyolc-tíz évvel ezelőtt B. vármegye Sz. falujában tartózkodtam pár napig. A falut kevés számú bevándorolt német föld-hódító kivételével vagyonos rác nép lakja. A falu jegyzője is szerb ember volt, kinek vendégszerető házában vig poharazás közt töltöttük az estét.

Vacsora közben többi közt szóba került, hogy délután a felelős örök egy gyanus embert és vele két lovat hajtottak be a község házához, hogy másnap ez embert és a passzus nélküli lovakat a naponkint megjelenő csendőr-őrjárat gondjaira bizzák.

Ezzel a dolog be volt fejezve.

Megindult a politizálás, megeredtek az itt elmaradhatlan nemzetiségi viták, szidtuk a vármegyei utakat és a hiányos közigazgatást — de mindezt nyugodt tempóban — homoki bor mellett.

Igy aztán tíz óra felé járt az idő. Asztalt bontottunk, hogy a bíró szives meghívására hozzá is betérjünk.

Nagy nap volt a bírónál. Házi szentjének ünnepét ünnepelte és ez a szerbeknél nagy dinom-dánommal jár.

Utközben a község háza mellett elhaladva, éktelen láрма és a községi kisbírók (mint itt a községi szolgálakat nevezik) futkosása arra indított bennünket, hogy utána nézzünk a zavar okának. Itt aztán a felelős örök felvilágosítottak, hogy a lólopással gyanúsított fickó leütéssel fenyegetve mindenkit, ordítva követeli a lovait és szabadon bocsájtását.

A delikvenst a községi börtönben a priescsen ülve találtuk.

A mint ott nézem azt a kis zömök, kurta haju, fiatal rác suhancot, mint a villám cikázzik át agyamon a »B. és Vidéke« című lapnak pár nap előtt olvasott ujdonsága, mely szerint a z—i ügyészségi fogházból egy rablógylkos megszökött és üldözői nyomát vesztették. Arra emlékeztem a személyleirásból, hogy alacsony, zömök rác legény, és a jobb keze mutatója hiányzik. Különös borzongás futott rajtam végig és bár a földolgot, kezét még nem láttam, biztos voltam benne, hogy ő a megszökött rablógylkos.

Mióta mi a börtönbe beléptünk, nyugodtan ült az ágy szélén, karjait leeresztve, kezét ökölbe szorítva nyugtatta maga mellett.

Én, mint egy passzionátus vizsgálóbíró, izgalomban megfedkezve, hogy rác ember van előttem, magyarul kiáltok rá, hogy mutassa a kezét. Bambán mereszti rám szeméit. A jegyző és a többiek nem olvasva a hírlapi közleményt, kérdésesnek mi jelentőséget sem tulajdonítva, azt szerb nyelven nem tolmácsolták. Én pedig az azonosság konstataálásának dicsőségét veszélyeztetni nem akarván, nem szóltam az ujságikról és tovább nógattam a fickót, hogy mutassa a kezét. Ő csak bámult.

Mialatt a jegyző az előmutatott lóleveleket tanulmányozta, én a végsőig izgatva a kíváncsiságtól, egy elhatározott mozdulattal megragadtam a reám dühös pillantásokat lövelő haramia karját — és abban a pillanatban borzadva bocsájtottam vissza — a mutató ujja hiányzott. Egy szempillantás műve volt. A vad haramia felordított, mint egy sebzett oroszlan — és mikor két markos felelős őrlfogta — izgalomtól remegő hangon meséltem el az ujságikket.

A személyleírás és az iratok közt talált egy név alapján teljes biztonsággal konstataáltak, hogy ez a megszökött rabló.

Volt azután ünnepeltetés és gratuláció! A bíró házában összegyűlt vendégsereg olyan óvációkban részesített, olyan áldomásokat mondtak reám, hogy Ráday vagy Laucsik — is megirigyelhették volna.

Igy fogtam én el egy rablógylkóst, pedig polgári foglalkozásomra nézve ugyancsak csendes emberek dolgát intézem.

*

A hatvanas években A. városkában egyik lólopás a másikat érte

Ha a jómódu sváb gazda este álmra hajtotta fejét, nem tudta reggelre az istállóban találja-e pompás lovait. Őrizhették azokat három szolgálégényvel, puskával, vasvillával; egy tucát keresztvasat tehettek az istálló ajtajára, reggel a lovaknak hült helye volt, sokszor a szolgálégény is kihült már reggelre.

Nem használt ott felelős őrl, nem ott pandur — a lovakat vitték, de a tetteseket soha sem hozták meg.

A jó svábok kétségbeestek, kapkodtak fűhöz-lához, jártak az alispánhoz, főbíróhoz, könyörögtek, instanciákat írtak — panaszuk megkapták a hivatalos iktató számot, az akta el lett intézve, de a lovak nem kerültek meg.

Egyszer aztán a svábok összedugták a fejüket. Tanácskoztak, baljóslatu arccal jártak-keltek, suttogtak, egyik házból ki, a másikba be, szóval készülődött valami . . .

Egy rémes, viharos novemberi éj után nagy szenzációra ébredt A. lakossága. Borzalmas hír járta be futó tüzként a nagy falu utcáit. Az egész lakosság, apraja-nagyja mind az utcán volt, mindenki a rémes esetről beszélt.

A falu különböző pontjain három, borzasztóan elégtelenített hullát találtak; két szerb és egy magyar embert ismertek fel bennük, egyik akkoriban híres lóköti banda matadorjait.

Persze megindult a vizsgálat, elfogyott vagy egy akó tinta és egy szekérre való papiros — de a tettesek soha sem kerültek meg.

A lynch óta azután nem vezett el még egy polturás malac sem A. városában.

*

Hivatalos utaimban, ha a járás faluit kellett bejárnom, legszivesebben a plébános urak vendégszerető házában szálltam meg, a hol a jó konyha és akkor még teli pince gyönyörei mellett a művelt és kedélyes plébános urak vendégeik szellemi táplálékáról is bőven gondoskodtak.

A végzett napi munka után az ebédlő dús asztala mellett meg lettek hányva-veve a napi kérdések; az ország, a vármegye, a község dolgai.

K. falu plébánosa, egy azóta elhalt jó lelkű, magas műveltségű öreg ur, ki engem mindig mint »Verbőczy fölkezt bajnokát« üdvözölt, és kitűnő boraira mutatva, azokat mindig így kínálta: »Lent voltam a földalatti könyvtárban, felhoztam egy pár diszkötésű példányt, tessék bennük lapozgatni« — ez az öreg tudós pap fő gyönyörűségét könyveiben találta, (de nem a földalatti könyvtár könyveiben, azokat vendégeinek tartogatta) és könyvtára ugy számbeli gazdagságánál, mint tartalma műbecsénél fogva messze földön ritkította párját.

Ha nála voltam, órákig elböngésztem az érdekes könyvek, képek és kéziratok között, mindenre megkapva tudós házigazdától a legalaposabb és legérdekesebb magyarázatokat.

Ilyen alkalommal egyszer a könyvszekrény fenekén egy ormótlan nagy, bőrkötésű kopott könyv akadt kezembe.

A vaskos könyv lapjai sűrűn tele voltak írva latin nyelven.

A diák nyelvet, mióta a gimnázium kapui bezárultak mögöttem, csak úgy néha láttam viszont a római jog egy-egy lapján, azóta pedig már csak akkor látok latin szót, ha az orvos recipét ír és kíváncsiságból elolvasni akarom. Nem értve tehát latinul, már félre akartam tenni a könyvet, mikor házigazdám figyelmeztet, hogy valamit elolvas nekem abból a könyvből.

A könyv ugyanis egy napló volt, a plébánia nevezetesebb eseményei voltak benne feljegyezve a század elejétől 1845-ig.

1837. december 23. volt a lap szélére jegyezve, hol a plébános olvasni kezdett.

Házigazdám látható izgalommal kezdett a naplójegyzet olvasásához és anélkül, hogy csak sejtettem volna is az elolvasandók tartalmát, bizonyos izgatottság vett erőt rajtam. De halljuk a naplót, a mint azt öreg barátom latinul olvasva, tételenként magyar nyelvre fordította.

»1837. december 23-án vidám kedvvel ültünk a vacsorához S. plébános, A. káplán, S. orvos ur a plébános fivére, N. tanító, M. kisasszony a plébános idős nővére és én H. ferencrendi szerzetes, a ki a káplán betegeskedése óta segítségül itt tartózkodom. Jó kedvünknek leginkább S. orvos vidám kedélye volt az okozója; ez ki nem fogyott a szellemes ötletekből és bátyját a plébánost betegre kacagtatta bohóságaival.

A felszolgáló cseléd a második fogás ételt tette az asztalra. Nyolc óra körül lehetett, kint az erős szél kavarta, sepepte a több nap óta szakadatlanul hulló havat.

E pillanatban a káplán, egy idegbeteg fiatal ember összerenzen és figyelő, merev szemekkel az ajtó felé nézve, félénk halk hangon suttogja, hogy mintha a kaput nyitották volna fel és kocsik jöttek volna a plébánia udvarára.

A plébános szokott bonhomijával hangosan felkacagott és megnyugtatta a beteges félénk káplánt, hogy bizonyosan a szél csapkod valahol egy ajtót, a kocsik pedig talán az utcán járnak. Ki jönne ilyen időben ide, és ha jönne is, szánon jönne, és végre is szívesen látott vendég lenne.

De be sem fejezte a plébános nevetés közt mondott, megnyugtató szavait — kinyílt az ebédlő ajtaja — és a réműlettől megüvegesedett szemekkel láttuk, hogy az ajtóban két magas, álarcos férfialak áll, kezükben különös alakú fegyverekkel.

Megtágyott ereinkben a vér, elhalt a szó ajkainkon s megmeredt tagokkal ültünk székeinken.

Az egyik rabló előlépett s a ház gazdáját, az öreg plébánost durva hangon felszólította, hogy adja elő minden pénzét és értékes holmiját. — Erre vállon ragadta az agg férfit magával a szomszédos szobába vonszolta.

A másik rabló fegyverrel a kezében az ebédlőben maradt és kijelentette, hogy ha bármelyikünk moccanni mer, halál fiai vagyunk. S mi dacára, hogy öten voltunk, mozdulni sem mertünk helyeinkről.

Néhány rémes perc telt el. Hallottuk a szomszéd szobában a szekrények ajtajának csikorgását — a rabló érdes hangú kérdéseit — a plébános suttogó feleleteit — azután egy rémes kiáltást, egy tompa zuhanást — és a rabló megjelent az ebédlőben, kezében fegyverén kívül egy asztalkendőbe kötött tárggyakkal.

Látára mindannyian a félelemtől őrljögő kiáltásban törtünk ki, hogy hol van a plébános ur. Kiáltásunk mintegy jeladás volt. A rablók vadállati kegyetlenséggel rontottak reánk, és én gépiesen imádkozva, mintegy gonosz álomban hallva iszonyu ütéseket, szivetrázó sikoltásokat, rémes hörgéseket és tompa zuhanásokat — szemem azonban nem látva semmit, elmém és érzékeim azonban nem tudva semmiről, nem érezve semmit — végre egy erős kocsizőreje halálos kábultságomból felébredve, körülnéztem és lassan-lassan a való tudatára ébredtem.

Körülöttem néma csend lévén, körüljártattam tekintetemet és megborzadva az iszonyattól ugrottam fel helyemről.

Az ebédlő egész padlója egy vértenger volt. A padlón szanaszét hevertek volt asztaltársaim mozdulatlan testeit.

A réműlet egy pillanatra majdnem eszemtől fosztott meg — de azután a borzalom a másik végletbe hajtott, vadállat módjára ordítva rohantam ki a folyosón és az udvaron át az utcára, rémes hangommal fellármázva az egész falu népét.

Mikor azután a fél falu talpon állt és a rémes tett színhelyét átvizsgáltuk — borzadva állapíthattuk meg a gyilkosság részleteit és a szerencsétlen áldozatok számát.

Az öreg plébános holtan hevert dolgozószobája padlóján, az ebédlőben az orvos, a tanító és a káplán elégtelenített hulláját találtuk — az idős kisasszony a borzalom és talán egy ütéstől is elkábulva az ebédlő-asztal alatt feküdt, de később magához jöven, semmire sem emlékezett. Különben szegény a kiállott réműlettől ágyban fekvő beteg lett és pár hét alatt kiszenvedett.

A házban lévő két nőcselédet az éléskamrában találtuk összekötött tagokkal és kendőkkel betömött szájjal. A megfulladáshoz közel álltak, de pár nap alatt teljesen magukhoz jöttek, az esemény lefolyásáról azonban semmit sem tudtak.

Hogy én buzgó imádságomnak köszönöm-e a rémes mézszárlásból való szerencsés megmenekülésemet, vagy pedig annak, hogy azonnal mintegy megmerevülve, imára kul-

csolt kezekkel helyemen maradvá, semmi ellentállást ki nem fejttem — nem tudom.

Másnap a hivatalos vizsgálat megindult, a megyei székhelyről jártak ki az urak napokint, folyt hónapokig a törvénykezés, de a tettesek nyomára soha sem akadnak — egyéb adat nem lévén, minthogy a rémes estén két falubeli ember látott a falun egy kocsin — a mennyire a hó világánál kivethették — három vagy négy ember ülhetett.

Itt végződtek a napló rémes feljegyzései. Házigazdám azután még hozzátette, hogy az iszonyu mézárulás tetteseit soha sem sikerült felfedezni — és hogy mai nap is reszketve mesélik a falu vénei gyermekeik és unokáiknak a plébánialakon történt hajmerezítő büntény részleteit.

Bizony az én szíves házigazdámnak kár volt azt a felolvasást rendezni, mert azon éjjelen az izgatottság elűzte szemeimről az álmot és a reggeli szürkület még ébren talált ágyamon.

Mátrai Géza.

Jozefin.

— Tudod, hogy képzelem el születésedet drága Jozefin?

— Majd elmondom.

* * *

Túl a Styxen, túl azon a sötét folyón, mely a lét birodalmát a nemlét országától elválasztja és melyen Charon csónakján szállítja át a megholtak lelkeit, az út kétfelé szakad, jobbról-balról utmutató tábla jelzi az ország nevét, melybe eljuthat a megboldogult halandó. Jobbról a mennyországban felhangzó szép áriák dallama üti meg az érkező fület, balról a pokolban kinlódók éktelen zivaja és orditása félelmet gerjeszt. Itt, hol az út kétfelé válik, angyalok és ördögök várják a földön kiláradtak lelkeit, hogy elvezessék a mennyországba azt, ki mindig az »areté« után haladt, hogy megmutassák a poklot annak, ki a »kakia« rózsásnak látszó, de félreismert útjára tévedt.

Egy szép napon is itt várták vendégeiket az angyalgyerekek és ördögpurdék és mert nem igen akadt dolguk, elkezdtek egymással játszózni, — már jó ideje hancuroztak, mikor egyiköknek eszébe jutott, jó volna bábút csinálni, és mivel tetszett már előre is e multság, akár csak nálunk a gyerekek hóból, ők is bábú készítéséhez láttak.

Egy időre szétrebbentek, összehordták a szükséges anyagokat és mikor minden, a mit szükségesnek gondoltak, együtt volt, a leendő remekművet elkészíteni kezdték.

A márványtömörült hófehér báránnyelől meggyúrták az alakot, a derékban karsút, a csipőknél bájosan hullámzó, a kezek és lábakra ráillesztették a legfehérebb gyöngyökből készült ujjakat, — az ég legkékebb kárpitjából a szemüregbe illesztettek kis darabkát, graphit-darabkából csinálták meg a szem tükrét, a pupillát, a két pillangószárnyból elkészültek az arccimpák, Berenice hajából hamvas-szöke fonatot a homlok alá csavarták szemöldöknek, a fejre hajnalpír színű hajat illesztettek, úgy hogy az ragyogott, mint a legfényesebb korona

És készen álltal te drága Jozefin!

Az angyalok és ördögök csodás bámulattal tekintettek te reád és szinte megijedtek remek művöktől, oly szép volt az. Nincs az a szobrász, ki elragadóbbat tudna alkotni márványból, nincs az a festő, ki szebb vonásokat tudna odavetni a vászonra.

Enthusziaszmusban, magukon kívül voltak, de mikor e csodás látványtól magukhoz tértek, megkezdődött a harc:

Az angyalok a mennyországba, az ördögök a pokolba akartak vinni, ámde megalkotásodnál épúgy résztvettek a mennyország kormányzói, mint a pokol urai és mert nem tudtak megegyezni a felett, kiknek képezed te jogos tulajdonát, Zeus elé vezettek, Zeus a legigazságosabb bíró, az istenek feje elé. Ő összeráncolta homlokát és meghozta az ítéletet, téged a földre küldöttek, hogy magad válaszszaál a mennyország és pokol között.

És most itt állsz!

Bámulunk, csodálunk, nem hord olyan férfit a hátán ez a vén föld, kiben meg ne dobbanna láttadra a szív. Örült vágyakat szítva és oltogatva haladsz életutadon és nincs az a férfi, ki ne nézne mohó vágygyl ajkad számocáira, ki ne vágnék eltakarni könyázattat szemét a hajnalpírból készült hajaddal.

Remek szépség! — csettint nyelvével ifjú képviselők, mikor az utcán mellette elhaladsz és szinte kihívólag tekint szemeidbe.

Cukros falat! — sziszszent a vén közjegyző, mikor veled találkozik!

Szűk, barna szoknyácskád szoroson tapad termetedhez, az alacsony fűző pedig a legmegbolondítóbb formákat mutatja kacérul!

És sóhajt, és epekedik egy sereg jogász, de te csak csevegsz tovább Irénnel, legjobb barátnóddal és ellebbensz bámulóid elől a nélkül, hogy csak egy tekintetet is vetnél reájok.

Eljött november 23-a, születésed 15. évfordulója, a barna, rövid ruhácskát, egy kissé hosszabb, de épp olyan fess sötétkékváltja fel. És te eljársz a jégre, oda a vár alá, körülvesznek a rajongók, te pedig a szerelem édes gyönyörét még mindig nem érted, nem akarod érteni?!

Soha el nem felejttem: karácsony ünnepe volt, a természet fehér lepellel borította a földet, mikor téged megláttalak. Pesten találkoztunk, hová barátnőd látogatására utaztál.

Alig múltál 15 éves, te a kicsiny kövéred fruska, akár csak egy tündér, suhantál el az utcán előttem, én utánad, megtudtam, lakásod és néhány napra reá bemutattak neked. Olyan aranyos voltál és oly kedvesen tudtál kacagni. Kijutott nekem is a kacagásból, bohókás, gyermekes kacagás volt ez, melyet úgy szerettem hallani.

Multak a napok, a földgolyó nem állt meg forgásában és én — szerelmes vagyok! Hogy hányadszor életemben — nem tudom — de most az egyszer komolyan!

Mikép keletkezett e szerelem? Mint minden más: egy tekintet a két égszínű szem mélyébe, egy mosoly, mely szédít, két gömbölyű váll, mely legbarsonyabb vánkosa a szerelemnek, egy pillantás arra a vörössel kacérokodó selyem hajra és benne voltam Círcém hálójában, mélyebben, a hogy előre gondoltam és komolyabban, mint hittem volna.

A szerelemnek csak egy orvossága van — a viszontszerelem. Csakhogy épp ezt, ezt az egyetlen orvosságot tagadta meg tőlem egyetlen orvosom.

De én csak képeddel ébredek, képeddel alszom el! Te vagy mindig lelki szemeim előtt, téged látlak még álmomban is.

— — — — —

És mig ez történik itt a földön, ott fenn az égben az angyalok kétségbeesetten tépik hajukat!

— Hogyan jusson hozzánk vissza! ez a kérdés. Elfelejtettünk neki szívet csinálni!

Az ördögök pedig örömrivalgva járják táncukat és hallom a dörgő hangot:

— Csináltunk neki mi, de a legérzékletlenebb gránitkőből!

* * *

Felébredtem! Álom volt! Igaz?!

Stella.

Az első csók története.

Nem fogok mesélni vig történetet — hogyan? — hisz a csók története csak vig lehet! — nem fogom elbeszélni a szerelmes ifjú zavarát, az ártatlan leány pirulását, melyek rendes követői és megelőzői annak a legédebb pillanatnak, a melyben az első csók elcsattan.

Vagy talán azt a jelenetet akarom festeni, mikor a fiatal anya először szoritja magához kicsi gyermekét, rá néz örömtől könnyben ázó szemekkel, aztán ajkát oda tapasztja a gyermek homlokához és először mondja — én édes kis fiam? Nem — az én mesém, szomorú történet — a csók istenasszonya gyászruhában.

* * *

A nagy kórház egyik legnagyobb termében vagyunk; köröskörül ágyban fekvő szenvedő betegek; — az orvos ép most fejezte be körútját, oda megy az egyik beteg apolásával foglalkozó fiatal nővérhez: »Soror, a 27-es aligha éli át az éjet, ha magához tér, hívasson hozzá papot. — Meglesz doctor úr — feleli reá a nővér. — Mást megborzasztott volna az a gondolat, hogy körülötte ép egy ember küzködik a halállal — de a testvér hozzá van már szokva — szép fekete szemeit nem lepi el a köny, csinos arcán egy vonás sem változik.

Most oda megy a 27-ik ágyhoz, egy nyomorék fekszik abban, még fiatal lehet, de a sok szenvedés megöregíti, az arc különben oly rút, milyennek csak egy emberi arcot elképzelni lehet — a nővér szinte visszaborzad tőle, de a haldokló halk hörgése figyelmezteti őt kötelességére — leborul az ágy elé és halk hangon imádkozik Most felnyitja a beteg szemét — a nagy barna szemek, a melyek egyedül szépek ez emberen, már meg vannak törve a halál hideg leheletétől.

. . . Soror, kérek egy pohár vizet . . . a nővér most veszi észre, hogy a beteg magához tért; vizet nyújt neki, a beteg iszik egy keveset, láthatólag megkönnyebbül — hogy érzi magát? — kérdi nővér — jobban soror, a halál előtt egy pár perccel, mindenki jobban érzi magát — feleli rá egykedvűen a szenvedő.

Nem jó keresztényhez illő dolog a kétségbeesés — mondja feddőleg a nővér — On még felgyógyulhat — de látom, hogy nem bizik, ne hozzak talán egy papot, a ki Isten szent igéivel vigasztalni tudná önt — és reményt csepegtetne szívébe? — Imádkozzék szegény ember — az imának oly megnyugtató oly jó hatással van.

Ne folytassa tovább testvér — szakítja félbe a beteg — én hozzám papot!? meghalok én a nélkül is — én imádkozzam!? — kihez? miért? — minek? Ha volna Isten, nem teremtene ily nyomorékokat mint én, nem! az nem lehetne oly gonosz. — Az Istenért, ne mondja tovább, iszonyodom káromló szavaitól! Ön, a ki azt hiszi, hogy végpercei közelednek, hogy szidhatja annyira az élet és halál Urát, — mondja borzadva a tesvér. — Igen! ha volna egy fölöttünk álló lény, az nem találhatná kedvét ily nyomorékok vergődésében, mint én vagyok és nem teremtene a világra ily embernek csúfolt férgeket — folytatta a beteg. És ha van Isten, miért imádkozzam én hozzá, kérjek tőle valamit, hát nem eleget kértem őt gyermekkoromban, hogy vegyen magához az ő mennyországába — akkor még hittem az ily boldonságokban.

Vagy talán köszönjek meg neki valamit? — ugyan mit — ezt a rongyos életet.

És ne vigy minket a kísértetbe — — rebeget a fiatal szűz — befogva füleit, hogy ne hallja az istentelen szavakat. — Hogy beszélhet így? — mi hozza ki önből azokat a pokoli szitkokat az Ég ellen, minden szava elég arra, hogy lelke a gyehenna lángján égjen örökre elkárhozva!

Ha-ha-ha, testvér — tör ki a haldokló-ból a gunyakacaj — tudja ön, mit tesz az szenvedni — tudja ön, mit tesz az kinlódni 24 éven át, tudja-e, mit tesz az kigúnyolva, kinevetve lenni, éhségtől gyötörtetni — egy életen át! Ön, a ki hirdeti a szeretetet, nem tudhatja azt, mi lehet az egy életen át senkitől sem szeretettetni — tudja-e azt, hogy engem soha életemben senki meg *nem csókolt*, sem az édes anya, sem a szerető leány csókja nem érintette még ajkamat! Egy haldokló beszél önhöz, egy utolsó kérés van, hallgassa meg röviden az élettörténetemet — hisz hosszan úgy sincs már időm elbeszélni; azután testvér, higgyen Istenében tovább is, mert *hinni*, oh az nagyon jó lehet.

Soror Evangelista letérdelt az ágy elé — a haldokló hálálkodóan vetette rá szép barna szemeit és halk hangon kezdte elmondani élete történetét.

Valami jobb módú asszonynak lehettem törvénytelen gyermeke, a mint megszülettem, miattam magát szégyenlő anyám egy öreg dajkához adott, a kinek úgy látszik, ki lett adva a parancs, hogy valahogyan csináljon angyalt belőlem; a szörnyű jóakarát meg is volt benne, de siker nem kísérte buzgalmát — egyedüli emlékeim tőle, ezek a béna lábak — gondolhatja soror, hogy sem jó anyám, sem nevelő dajkám nem igen szerethettek, annál kevésbé csókoltattak. — Ez a szó »anya«, kiskoromban előttem teljesen ismeretlen volt, sokkal hamarabb ismertem meg a bot és éhség fogalmát. — Mikor dajkám már más-kép nem tudott megszabadulni tőlem — egy hideg januári napon kin felejtett az utcán; egy rendőr talált meg, félig megfagyva, elájulva.

A lelenházba, majd innen az árva-házba kerültem, itt ugyan volt mit ennem — de a bánásmód, a miben részesültem, nem volt jobb dajkám bánásmódjánál. Megtanítottak írni, azután mikor 15 éves koromban nyomorultán kikerültem ebből a siralomházból, azt mondták, hogy nagy hálával tartozom nekik, most már irasommal megkereshetem kenyere-remet.

Micsoda gúny — hálával tartozom azért, mert adtak egy módot, a mivel eltengethettem tovább — nyomorult életem — mert a fizetést később mint irnok kaptam — az kevés volt élni, és sok meghalni.

Egy pillanatig legalább a remény édes sugára világított be életem sötétségébe.

Egy irodában irtunk, Ő is oly szegény leány volt, mint a mily szegény én voltam — szép nem volt, de ő volt az egyedüli, a ki jó hangon is beszélt hozzám — és nekem ez elég volt, nagyon, nagyon megszerettem ezt a leányt — — — álmodtam szép álmokat, ha eljön hozzám, elveszem — kettőnek még a bajt is könnyebb elviselni, azután éldegélünk szépen kettecskén — — — álom volt, egy napon nem a szokott időben jövök az irodába és őt a főnök karjaiban találtam.

Többet nem mentem el az irodába, minden pénzem elfogyott, éhségtől agyon-gyötörve, testben és lélekben megtörve jelentkeztem itt a kórházban felvételre.

Igen testvér! — Itt állok a végenyészet előtt — egy pár perc, vagy tán még óra, és vége-vége mindennek — nem kapaszkodom az élethez! látja Soror, engem soha sem szeretett senki, soha meg nem csókolt valaki . . .

A haldokló felveti a nővérre szemeit — Soror, Ön sir — köszönet a könyekért — ezt nem hittem volna, hogy valaki még sirni is fog rajtam. — Itt nagyon elbágyadt a beteg — szemeit lezárja . . . a nővér most valami láthatatlan erővel megragadva — gyorsan föléje hajlik — és megcsókolja azt, a mi egyedül szép volt a nyomorékon, a bezárt szemeket. — — —

A haldokló összerезzen, feltekint — majd valami túlvilági mosoly vonul el ajkain, és alig suttogó hangon mondja — — hiszek egy Istenben — hiszek egy Istenben — —

A leáldozó nap utolsó sugára bevetődik

a kórház szobájába, és glóriát von a térdeplő szűz feje köré — a madarak ezrei karban dicsérik az alkotót — még egy-két halk só-hajtás, és a beteg kiszendetett.

És a hazatérő arató leányok ép az ablak alatt éneklék szép összhangzóan :

Ki tették a holttestet az udvarra
Nincsen a ki ráborulna, zokogna.
Most látszik meg, ki az igazi árva,
Senki sem borul a koporsójára.

Berényi Zoltán.

Levél egy asszonyhoz.

Édes jó asszonyom, ne bántsa az a gyermek a maga jóságos lelkét! Ne is írjon olyan könyes levelet, ne is hullasson annyi könnyecseppet érte, anyai szívének ne legyen a keserősége. Tipegjen csak, édes jó asszonyom, sokáig ott a lábas jóság között, meséljen késő időkre a jó öregjének azokról a zivatáros időkről, mikor maga mondta neki, hogy üljön lóra, aztán kergesse a németet, míg egy van a világon. Minek szálla ez a gyermek a maga szemeiben?

Minek ir ily bánatosan, hiszen az én időmben is mulattak a fiatalok! Estétől reggelig ropták a táncot, akkor aztán ha elfancsalodott valamelyikük szíve, ittak a cigány muzsikája mellett. De nem feledkeztek meg magukról. Tudták, hogy meddig tart az elég. Ez a fiu meg a siromat ássa. Minden éjszakája, amit átdorbézol, esztendő az életemből . . . «

Édes jó asszonyom, ne fájjon magának a fia baja. Érzem én a maga anyai szívének minden keserőségét, de érzem a fiának minden lelki bántódását is. Beteg ez a gyermek, kinek nincsen orvossága. A lelke arany, réz is van benne, ezt a rezet marja most a rozsdá. Aki meg tudná menteni, azt már maguk édes jó asszonyom, eltemették. Eltemették örökre. — Amikor maguk se tudták, hogy gyász-pompa nélkül, megdermedett hideg test nélkül két halottat temettek el. Azt a leányt, meg a maguk fiát. Az ott fonnyad abban a dült tetejű sárga vityillóban, már az esztendeit sem számolja. Minek is? A tavasz elmullott, a rózsa elszáradt, szirmai lassan-lassan leperegtek, most már aszott arcában nem tüzesít az a szempár. Régen volt az is. Szerelmem füzte őket össze, a fesledező gyermek édeni szerelme és maguk édes jó asszonyom — el akarták ölni a csirájában. — Miért félt? Mert az a leány szegény volt? Mert a Borda-hátyéknak kevés volt a Kalaposék leánya? Mert maga vágyódott, hogy a fiának pénze legyen? Amit kuporgatott édes jó asszonyom, hát most csak szedje elő! Jut abból erre is, arra is. Mindakét eleven halottnak elég. De ne fájjon magának a fia feje! Ha akkor nem siratta, most már későn. Ami elmullott, arra csak a feledés fátyola boruljon, minek azt feltámasztani a sirjából?

Ez a gyermek, édes jó asszonyom — a siri csöndes ajkaival, ki panaszra sohasem nyílik, beesett sárga orcájával, pislogó szemek halavány fényével, ez a megörnyedt test egy eleven halott. Egy élő mult és egy eltemetett jelen. Kiben csak a siró lélek az emberé. Kiben nincs bánat, nem is gyötörnek kicsinyke bajok. Csak egy szenvedely dulja lelkét. Akkor aztán feltámad benne egy el nem felejtett multnak minden keserve. Akkor! Oh akkor édes jó asszonyom — tudja, mit tesz? Nem siratja, hogy eltemették életében, nem átkoz senkit, hogy elszakították lelke felét, hanem akkor kiönti szívének benntrekedt fájdalmait. Akkor van a kettészakadt lélek duló tusája. Azé a néma, csöndes emberé, a kinek a háborgását nem hallotta anyaszülte ember, csak ott emészt önmagában és azé a tengermély léleké, amelynek pihenő hulláma most kavarták fel senyvesztő nyugalmaiból.

Akkor édes jó asszonyom, ez a gyermek nem a maga fia. Akkor a visszaemlékezésé, amely oda vezet lelke harcának kezdetéhez, abba a düledező tetejű, sárga vityillóba, ahhoz a fonnyadt virághoz, amely oly remekül pompázott és maguk édes jó asszonyom, le-tördelték bimbóját. Akkor bor kell neki és muzsika. Bor, hogy eltompítsa az agyát reszesztő fájdalmat és a zene, hogy elaltassa azt a hánykodó lelket. Ha látná asszonyom! Tombol, mint a szabadjára maradt szélvihar; keserg, mint a párját bűgő vad madár; sirat, mint szerelmese sirjánál harmatos szűz leány. Akkor aztán kacag, rettentően. mint ahol a lélek irtózatosa fájdalma belevegyül az örült kacagásba. Ha látná asszonyom! . . .

Hát csak hadd folyjon a kettészakadt lélek tusája! Majd vége szakad jó asszonyom. Az a virág már aszott; fonnyadt leveleit szép lassan elszakasztja a vén idő, a megviselt törzsnek kicsi kis ágait tördeli-tördeli, aztán majd örökre lehull. Addig édes jó asszonyom, ne is bántsa ez a gyermek a maga jóságos lelkét.

Sándor József.

A párbajhős.

A boulevardnak egyik legféltelmesebb embere hirtelen elhunyt, a halál letörülte az emberiség palatáblájáról.

Rocaltier Hubert őgróf, minden izében alkoholizálva, lakásadója karjaiban mult ki. Negyvenkét éves volt csak, meglehetősen vérmes, mindig ittas, de királyához hű.

Alapjában jó fiu volt, de vadul forgatva szemeit, s kezét egy képzelő kard markolatára helyezve — ha vagy 10 frankot megtagadtak tőle — rettegés tárgya lön a vig cimborák és egyéb éjjeli jómadarak előtt.

Eljárt Helderhez, onnan Lucienhez, olykor Brébanthoz. Nem várta be a jeladást arra, hogy helyet foglaljon az asztalnál és ha asztaltól asztalhoz sompolyogva mérsékelt étvágyának és kielégíthetlen szomjának eleget tett, elrezült, mint egy éjjeli pillangó, cikk-cakkot irva le, s a kártyabarlangok ajtajánál bevárta a szerencsejátékosokat, akik manapság szeretnek a »Klub« elnevezéssel takarózni.

Végre már nem volt mit kezdeni ezekkel a fiukkal; valamennyit megpumpolta és elpáholta. De azért senki sem haragudott reá s értesülvén haláláról, egyik-másik mormogá: »Szegény Rocaltier! Ha tudtam volna, adtam volna neki 20 frankot. Végre is, ő nem volt büszke, és — szép neve volt.«

Hubert de Rocaltier megleste a vidéki ifjakat amint Párisba érkeznek. Valamennyi kis táskával jön s kezdetben könnyen szórják a pénzt.

Hubert átadva névjegyét: Kék mezőben aranyos pólya, rajta három fekete rigó kísérvé három félholdtól. Grófi korona, cimertartó: két agár.

Tán azért szerette úgy a nyúlapróléket?

Cimere elvakította a fiatal embereket.

Meghívták reggelire, ebédre. Ő mindig nagy tisztelője volt Roederernek, de Svájc zöld folyadékát sem vetette meg, ugyannyira, hogy M. de Rocaltier a nap minden órájában be volt állítva.

Rotschild el nem tudná képzelni, hogy mily nehéz Párisban 800 frank jövedelemmel urasan megélni.

Ezt a kérdést Hubert fényesen megoldotta. Minden eszköz jó volt neki: előbb a a nevetés, ömlengés, jószívűség, utóbb a harag, fenyegetés, megfélemlítés.

Kardot rántott csakugy mint más, de az a gondolat, hogy őt esetben csak egyszer kerül tette, még fokozta vakmerőségét. Ahány párbajsegédet ez az ember elnyűtt, az szinte hihetetlen.

Ha 3—6 óra közt egyedül látták ülni a kávéházban s kérdezték: »Mit csinál ön itt?«

Változatlanul így felelt: »Várom a segédeimet.«

— Tehát vivni fog?
— Holnap reggel, remélem.
— Majd »egy ur ferdén nézett rá«, majd ismét »egy járókelő könyökével meglökte«. Leggyakrabban »egyik barátja megtagadott tőle 20 frankot.«

Segédek, mindig csak segédek.
Az ember vagy párbajozik, vagy nem párbajozik.

Egy este a Paix kávéházban összekocant egyik asztali szomszédjával. Öt perccel később két segéd — oly szilárdak, hogy kénytelenek voltak egymást támogatni, nehogy elessenek — vállalkozott, hogy békésen elintézi az ügyet.

Hubert azalatt egy másik kávéházban várta az egyezkedés eredményét.

Belép egy vagyonos régi jó barátja, házaseMBER, épen a színházból jött.

— Hé Bellefontaine!
— Nini, Rocaltier? Hát te mit művelsz itt?

— Elküldtem a segédeimet egy urhoz, a ki rosszul bánt velem.

— Hol fogtok vivni?
— Nem tudom.

— Nos hát jöjjetek Vesinetbe. Vettem ott egy nyárilakot . . . majd meglátod!

— Vesinetben?

— Nézd itt a teljes címem. Én a ma éjjeli vonattal hazautazom s rendelek nektek egy reggelit! . . . többet nem mondok.

— Champagnival hé!

— Château-Lafitte, Latour Blanche, Moulin à Vent, Veuve Cliquot!

— Ez már valami! Tehát holnap délben!

— Holnap!
A jó barát elutazik, a segédek visszajönnek, az ügy el van intézve.

— Hogyan, elintézve?! — kiált Hubert.

— Bocsánatot kért.

— De én írásban akarom!

— Ugy történt.

— De én teljes mértékben óhajtom.

— Ugy van.

— De a menykőbe! Bellefontaine pompás reggelire vár Vesinetbe. Csak nem állíthatunk be hozzá minden bevezetés nélkül! Okvetlen meg kell vivnom.

Térjenek vissza emberemhez.
Elpárolgott.

— Bellefontaine még azt hihetné, hogy tányérnyalóval van dolga . . . Mit tegyünk?

— Kövessenek uraim! Kávéházzal-kávéházra fogunk menni mindaddig, míg sikerül egy párbajt nyélbe sütni.

Csak a Pisonière-köruton sikerült egy alkalmas alanyra akadniok. Egy törzsvendég nyugodtan távozott a sörházból. Hubert meglökte.

— De vigyázzon az úr!

— Vigyázzon ön!

— Ön egy ostoba fickó!

— S ön huncut!

Piff! Rocaltier kap egy nyaklevest.

— Oh, mily szerencse! — mormogá.

A segédek közbelépnek, az idegen rááll, és más másnap Rocaltier felkötött karral üritgette Bellefontaine barátja palackjait.

Ha a szabó számlát küldött, Rocaltier sértve érezte magát s elküldte hozzá a segédeit.

Évenként 70—80 segédet használt föl.

Egyébként szerette hangoztatni, hogy ő a rendnek embere, legitimista és klerikális.

Amint utolsó óráját közeledni látta, a vallás vigaszát óhajtotta igénybe venni. A lelkész megfédde rendetlen életmódjáért s inté, hogy szálljon magába s teljes lelkéből bánja meg bűneit.

Amint elment, Rocaltier odaszólt lakásadó-jához: »Szerezze meg nekem ennek a papnak a címét! . . . A hang, amelyen hoztam beszélt, sehogy sincs inyemre. Ha fölépülök, elküldöm hozzá a segédeimet . . .«

Szólt, s kiadta lelkét.
(Franciából.)

Balog Istvánné.

Örök szerelem.

A nap fénye megtört a decemberi ködös levegőben. Bolgár Feri ott ült, a mellett a vakító szépségű asszony mellett, kiről ábrándos jövőket festett, hogy ő lesz az ő felesége. Bedelői Géza elrabolta tőle. Pedig milyen különbség volt köztük? Ő magas széles válu férfi volt, nyulánk bajuszszal, kék szemmel, magas homlokkal, Bedelői pedig alacsony, szikár, szűkmellű, beesett szemű ember. És mégis az a szép asszony ezt a csunya embert választotta férjül.

— Irma, tekintsen reám, gondoljon a mult édes óráira, engedjen belátni szívébe, egy reménysugárt adjon, melynek fényétől kétségbeesett lelkem új életet nyer, könyörgöm, — zaklatá az asszonyt Bolgár Feri.

— Ezért jött el, Bolgár, hogy megint kísértessen, — sóhajtá a nő, — tulajdonképpen mit akar?

— Birni önben egy őrangyal, a ki nélkül életem sivár, barátságatlan volna, a kivel egyedül szeretném megosztani örömeimet, igen, ezt akarom, Irmám, édesem . . .

— Uram, türtőztesse magát. Volt idő, midőn önt . . . igen . . . önt szerettem, de nagyon megsértett s azóta eltűnt a szerelem szivemből, a mi van, mind férjemre, Gézára pazaroltam, mert megérdemelte.

Ezzel setét szemeit Bolgárra szegezte, de az nem bírta ki a szép szemek tüzeit s lesüté tekintetét.

Ez az ember, meglett férfi, reszketett az előtt a gyenge nő előtt, birát látott maga előtt a szép asszony személyében, a ki őt kész elítélni s el is ítélte már.

— Kegyelem, asszonyom, ne kinozzon tovább, — hebegé a férfi. — Örök életre boldogtalanná akar tenni egy forró szerető szívet? . . . nem, ezt ön nem teheti . . .

A szép asszony ajkai körül gunyos mosoly játszadozott.

— Ön beszél e hangon, Bolgár, ön, kit szerettem, ki ábrándjaim határa volt?

Borzasztó volt az a kacaj, a mit ez a nő hallatott, megfagyasztá a vért Bolgár Feriben.

— Jól emlékezem Magas palotában laktunk. A nagyuri vendégek naponta jártak hozzánk, a zsuron a legszebb urak vettek részt, ön is ott volt. Lábaimhoz rogyott, úgy esedett szerelmet, megesküdött, hogy nélkülem élni nem tud. Tapasztalatlan gyermek voltam, de engedtem szívem érzelmének, mert úgy gondoltam, hogy szeretem, hittem szavának, mert becsültem. Koldusokká lettünk, nyomorultakká. Az emberek azzal mutattak reánk, hogy bukott urak. Atyám elveszté a kártyán minden vagyonát, a palotát kunyhó váltotta fel. S ön? . . . A szárnyas ajtón be tudott jönni, de a kunyhó küszöbét nem tudta átlépni, nem akart meghajolni az alacsony ajtó alatt.

Géza is szeretett, úgy mint maga. Nem, jobban, ezerszer jobban. Szegény ember volt, csak hivatalnok. Nem is méltatta annyira, hogy őt vetélytársának nevezze, mert hiszen Bedelői nem volt olyan szép, mint a nemes Bolgár Feri. Nem volt olyan daliás termetű, mint Bolgár Feri.

A nemes ur a másik oldalra ment, mikor találkozott a szegény Szederjessy Irmával, a nyomorék Bedelői meghajlott a kunyhóban, megkérte a kezemet, nem szerettem, de hozzá mentem.

Ugy éreztem, hogy szívem csak meg fogja tudni szeretni. Meg is szerettem Gézát, jobban mint magát, ezerszer jobban. Az irigyek azt suttogták a hátunk mögött, hogy itt megy a büszke asszony meg a nyomorék ember. Arcomba szökent a vér, de nem szóltam semmit. Ránéztem Gézára. Rut volt, de szerettem, mert ő is szeretett, nem érdekből, tiszta érzelemből. A nemes Bolgár Feriről pedig azt mesélték, gazdag menyasszonya van, szép is. Van az Andrassy-uton palotája, szebb mint a Szederjessyéknek volt; fehér-

keztűs groomok szolgálják ki, theát reggelizik, tokajit iszik, négyes fogatja van, inas ül hátul.

Bedelőiné tejet iszik, a maga két kezével munkál, gyalog jár . . . hej pedig neki is voltak jó napjai, elmúlt ám a nagyuri élet, nem akart meghajolni Bolgár Feri előtt, hogy Bedelői hajoljon meg ő előtte.

Ez járta napról-napra. De én nem adtam rájuk. Voltam fényben, pompában, lesznek egyszerűségben. Engem is szolgáltak fehérkeztűs groomok, én is mentem négyesben, most én szolgállok az uramnak . . . igen, mert megérdemli . . . nemes lélek.

És ön ezek után eljön? Ön leereszkedik a szegény Szederjessy leányhoz, mert azt a másik asszonyt sirba vitte már, hogy beleüljön még nagyobb vagyomba? Hát mért jött ide, szegénységem akarja arannyal bevonni, meg akarta nézni a nagyuri lányt, ki nyomorba jutott? — Szép, ön nemes lélek, Bolgár Feri.

Oly fagyos közönnyel beszélt ez az asszony, mintha kő lett volna a szíve helyén. Bolgár Feri nem mert szólni, csak a keztyűjével babrált. Nem mert felnézni, nem merte a szép asszony tüzes szemeit keresni.

Az asszony nem tágitott, folytatta a beszédet, mely a férfi szívet tüként szurta.

— Nézze Bolgár, e casettában vannak az ön virágai, melyeket nekem gazdag koromban nyújtott. Felszakítom, le volt pecsételve. Látja ezt az elszáradt rózsacsokrot? Emlékezzék. Ezt akkor adta, mikor megismerkedtünk. Ön imádni látszott engem, örömmel vettem az ajándékot.

Im, ez a kamélia, eljegyzésünk estélyéről. Hűséget esküdött, felfogadta, hogy a világ legboldogabb embere lesz, ha magáénak mondhat engem. Keblemre tűzte a virágot szerelme jeléül. Elhervadt a virág . . . Elszáradt. Ön szívetem, mikor kihalt szerelme szívéből . . . ej . . . mit, érdek volt az egész . . . kihalt érzélem, mikor szegény lettem. Az a virág, melyet letépett, elhervadt, elszáradt, szétmorzsolom tehát, ne maradjon nyoma sem tovább. Őriztem, mert kedves emlékem volt, de most már mi érdek fűz hozzájuk?

Felnyitotta a kandalló ajtaját s bedobta a száraz szirmokat.

Itt van ez a nyakék, emlékebe adta, el is felejtettem, hogy nálam van, másképp már régen visszaadtam volna. Nem viseltem soha. Adja oda annak, a kit meg tud hódítani, előttem nincs értéke. Nos mért néz úgy, nincs igazam? — Eddig van.

Most már tisztában vagyunk egymással. Egyet megtartok magammal önnel szemben a . . . bocsánatot. Meg fogok önnek bocsájtani tudni, de felejtetni . . . soha . . . soha . . .

A szomszéd szobából köhécselés hallatszott. Bedelői Géza nagyon beteg volt. A fellosége volt mellette, az ápolta. Most is beszaladt.

— Mi az édes fiam, rosszabbul vagy? A beteg nem tudott szóhoz jutni mindjárt.

— Kivel beszélsz . . . vele . . . a büszke . . . ur . . . ral. Miért jött el . . . Meg tudta hajlítani derekát kunyhónk ajtajánál . . . Szép . . . szép . . . szereted? . . . Ugy-e nem . . . engemet szeretsz . . . ugy-e édes Irmám . . . engemet?

— Édes mindenem, — rebegé a nő — ne beszélj, megárt, szeretlek, nagyon szeretlek, ne félj, nem lennék azé a rossz emberé soha.

— Meghalok Irmám, meghalok. Légy boldog, — nyögött a haldokló. — Senki se szeretett, csak te szeretted, ugy-e szeretted?

— Szeretlek most is, — zokogá az asszony — Géza, ne hagyj el, ne halj meg . . . megint boldogok leszünk.

— Igen én boldog . . . vagyok . . . Megakadt a szeme. A szép asszony érezte a hidegedő kezeket.

— Ne hagyj el, Géza, szeretlek . . . örökre szeretlek . . .

Még jobban ráborult, átölelte, forró csó-

kokkal halmozá el a redőkkel telt arcot... a kéklő ajkakát.

Tízet ütött a kakukk-óra... Bolgár Feri nem volt már a szobában... A decemberi hideg szél felsivított... Elszállt a halálmadár...

Czettler Rezső.

Anno 1859.

Bizony vén gyerek vagyok már; hisz akkor születtem 1859-ben.

Bocsásson meg a nyájas olvasó, hogy születésem 3 első évéről abszolúte semmit sem mondhatok; — hanem tessék elhinni, tisztára nem emlékszem már arra az időre vissza.

Tehát, miután a memoriám oly gyenge lábakon áll, — kénytelen vagyok a jelen elmondandó historiát is szájhagyomány után elmondani; még pedig azért, mert éppen abban az évben történt — és mert éppen miattam történt.

Édes apám, aki korcsmáros volt, érthető kíváncsisággal nézett születésem elé. Mi lesz? fiu vagy leány?

Volt már neki ugyan 8 gyermeke; de azok szegények elhaltak sorjában.

Tehát fiu-e, vagy leány?

Furesa idők jártak akkor még mindig. A német uralkodott szép hazánk fölött. De mintha csak ezt az időt választottam volna születésem időpontjául, — olyan más lég-áramlat vett körül, midőn először bögtem el magamat.

Már járta az atilla, a pörge kalap — a sarkantyus csizma.

Édes apám korcsmája volt az az egyedüli hely akkortájt, ahol jó ételeket — és messze földre terjedt jóhírű pécsi borokat kaphatott a halandó.

Három szobából állt a korcsma.

Az elsőben ült a polgárság, a másodikban a cs. kir. beamterség — a harmadikban a császári tisztek.

Volt a polgárok között egy kis »dalkör«, mely minden áldott nap hallatott magáról. Ott künn a polgári szobában, — záróra után, — rázendítették:

Árva lányhaj! árva lányhaj.

A süvegem bokréája;

Árva kis lány, árva kis lány,

A szerelem ibolyája

Halkan dudolták, — zokogón szálltak a hangok a három szobán keresztül; az idegen ajku nép megilletődve tette le a koccintásra emelt poharakat. Mintha a segesvári jeltelen sirból — — száguldott volna ide e mélabus hangu dana.

Bravó! da capo! hangozott, — és most már ugyanez a dal, — dagadó hangokkal tölté be a szobákat; — a cseh és német uzurpátorok lelkesülten hallgatták.

Aztán következett egy elégikus német nóta — de csak azért, hogy utána magyar jöhessen.

Éjfélkor már nem volt három különféle szoba, — a magyar dal és magyar bor — megdöntött minden falat — egy terem volt az egész helyiség, — atilla és waffenrock egymásra borult.

Hiszen élnek még, akik e szavaimat bizonyíthatnák, ha szükség volna rá.

Nos hát ezeket, magam sem tudom miért bocsátva előre, — belekezek a tulajdonképpeni historiába.

Édes atyám megígérte vendégeinek, ha fia születik anyámnak, hát akkor országra szóló traktát csap.

Hát ilyen auspiciumok között bizony fekete hálátlanság lett volna tőlem, meg nem születni.

Tehát megszülettem.

A tisztek kedvéért (melyek között egy herceg volt) szegzárdi bort is ígért, — mely-

nek előteremtését azonban egy heti időhöz kötötte apám.

Írt tehát apám a szegzárdi jó barátjának, — ki azonnal utnak is indította az 5 akó bort. Erről azonban senki sem tudott.

Születésem utáni másik napon, — K. pécsi úri szabó és Gách pécsi vendéglős elhatározták, hogy egy kis kirándulást tesznek Szegzárdra — (alapjában pedig azért, hogy vörös bort hozzanak, mert azt hitték, édes apám a vörös bort el akarja bliccelni.)

— Hátha elmentek, akkor hozzatok vagy két akó jó szegzárdi vörös bort magatokkal; mondák a vendégek.

— Hozunk is! —

— Hát én meg azt mondom, hogy ha hoztok, ha erre képesek vagytok, akkor én magam fizetem meg a bor árát az utazási költséggel együtt; — hanem ha nem hoztok, akkor ti fizettek ugyanannyit. Gilt? ezt egy kárpitos mondta, ki kifogyhatlan jókedvéről, aranyos kedélyéről és gyémánt jelleméről volt híres.

— Gilt! mondák ők, a nemes urak.

A szabó és a vendéglős elutaztak.

Hát mit csinált a kárpitos? hogy akarta ezeket meggátolni abban, hogy bort nem hozhatnak?

Amidőn a fogadás történt, — a kárpitos elment, és pedig lement az „aranybognár“ beszállóba, ma »Mátyás Király« és ottan egy hazáinduló kocsisnak a kezébe adott egy levelet, melyben a »szegzárdi nagyszálló« vendéglősének írt (aki jóbarátja volt), hogy holnap este 2 örült fog érkezni Szegzárdra, kiket feltűnés nélkül utaztatnak így, hogy annál könnyebben lehessen őket az örültek házába dugni. Ismertető jelük, az egyik harap, a másik meg folyton beszédjében használja »azt mondta« »aztán én mondtam.« Végül teljes személyleírásukat közölte, — és óva intette a vendéglőst, hogy vigyázzon erre a két vendégre, — nehogy, különösen az egyik — valakit megharapjon. Azt tanácsolja neki, hogy legjobb volna, ha a hatóságot erről értesítené stb.

Tetejében még, egy »anonim levelet a fináncokhoz, melyben figyelmezteti őket, hogy ekkor és ekkor, 2 uri ember vörös bort fog Szegzárdról hozni, melyben bor ugyan lesz, de a hordóban egy rejtett rekeszben forradalmi kiáltványokat akarnak becsempészni.

Másnap reggel aztán kezeit dörzsölve, mondta el édes apámnak pokoli tettét.

— No! no! hát ha baj lesz belőle?

— Hát akkor is én leszek benne a ludas.

— Az bizony igaz.

Azalatt pedig vígan haladtak az uriember Szegzárd felé; és midőn oda érkeztek, — ahogy illik — a város első szállodájába szálltak.

Midőn azonban K. szabó leugrott a kocsirol és a vendéglő kapujában ácsorgó és báméskodó háznép közül a fehérekötényes háziszolgát intette magához, ki az utazó bundát (november volt) meg a kézi táskát lett volna felviendő a szobába, — az meg sem moccant. Most haragosan hozzá lépett K., — — de a háziszolga hátrafelé koncentráldott; — és midőn K. gyorsan feléje sietett; — a háziszolga megszaladt.

Most mindaketten szobát kértek. Előkerült holthálványan a vendéglős is, ki azonban 5 lépésnyi távolságban tárgyalt velük; folyton hangoztatta, hogy nincsen szobája.

Végre, a szálló előtt megállt egy kocsi, melyből egy elegáns férfiú lépett ki, és a két tárgyaló idegent felkérte, hogy tessék felülni, — kapnak ők szobát, csak jöjjenek.

Mit mondjak még, — sikerült a két idegent az örültek házába juttatni.

Azonban nem voltak bent egy óra hosszáig — már jött a levél, melyben, sürgősen felkérlik a hatóságot, hogy tévedés történt, és hogy a szegzárdi nagyszálló tulajdonosnak jelzett 2 örült nem Szegzárdra utazott, hanem Bajára.

Természetes, hogy a két megszeppent urat azonnal kieresztették; és kik azután fél-

Szegzárd hahotája mellett beszéltek el gyanujokat, hogy csak a fogadás megnyerése miatt folyamodott a pécsi kárpitos e nemtelen cselhez, — amelyet aztán megbánt.

Azért is vettek 3 akó jó vörös bort, és miután két napig időztek Szegzárdon, boldogan utaztak hazafelé.

A budai vámnál azonban a bort elvették tőlük, és miután igazolták magukat — elmentek be a városba, — de a bor ott maradt. A dühtől reszketve rohantak édes atyámhoz:

— Hol van az a betyár, — megöljük; ilyen szégyent hozni a fejünkre. Először bezárat bennünket a bolondok házába, aztán meg elveteti borunkat a vámnál.

— Hja! az most másodrendű kérdés, mondá apám; a főkérdés, hogy ti hoztatok e bort be a városba és pedig Szegzárdról?

— Nem hozhattuk be, mert a vámnál elszedték tőlünk!

— Nós! akkor elvesztettétek a fogadást, azonban legyetek nyugodtak, nekem már rég van vörös borom; még pedig kitűnő. És most félre a haraggal. Jöjjetek ki — és nézzétek meg azt a két mázsa eleven halat, hogy uszkálnak abban a nagy kádban.

Kibékültek, és a helyzet magaslátán álltak éjtéligen — azután, gondolom, feküdtek.

Vagy kétszáz uri ember ülte meg az én születésnapomat. Annyiféle tószot hangoztatott el; — annyi mindenfelét kívántak, jó-soltak, hogy képtelen voltam, mindegyik kedvére járni, — és így az arany középutat választottam; és lett belőlem — semmi.

Tihanyi Károly.

A szomorú nóta.

Fehérbabos ruhájában behúzódott a díván sarkába, s onnan nézte ibolyakék szemével a csinos huszártisztet.

Az asszony nem lehetett több harminc évesnél. Nehéz szőke haja a homlokába lógott, melynek egyforma fehérségét egy gyerekkori vágás nyoma szakította meg.

A tiszt éppen ezt a vágást vizsgálta.

Az asszony észrevette és még jobban a homlokába borzolta a haját.

— Higyje el Eliz, — kár, hogy maga nem férfinak született.

A szőke asszony elérte a célzást és mosolygott. Akkor — szólt — nem volna ez a vágás a homlokomon.

— Miért?

— Majd elmondom a történetét. Mesébe illik, de megtörtént. — Tudja, én nagyon szerelmes leány voltam. Vénységemre — hala Istennek — megváltoztam.

— Ha maga Eliz nem vonja vissza ezt az utolsó mondatát, — nem halgatom végig a meséjét.

— Ha megfogad valamit?

— Mit?

— Hogy nem szakít többé félbe?

— Fogadom.

— Akkor hát — Isten neki — visszavonom azt a mondatot, a mi magának nem tetszett. Hanem — ismétlem — csak úgy, ha végig hallgat.

Ott hagytam el, hogy szerelmes leány voltam. Az izlésem annyiszor változott, a hány ismeretlen férfit vagy gyereket — nekem az mindegy volt — megláttam. Volt szőke ideálom, barna, de még olyan is, a kinek deresedett már a haja.

— A vöröset kihagyta, szólt közbe a tiszt.

— Rátonyi, maga megelégedezik az adott szóról?

— Folytassa, kérem.

— Egyszer nagyon bele találtam bolondulni egy kócos barna fiuba. És higgye el, megtörtént velem az a szégyen, hogy én magam vallottam neki szerelmet.

— Az őszinteségét szégyenli?

— Legjobban azt, hogy belekaptam a mesémbe.

Emlékszem rá, hogy akkor mennyire megváltoztam. Szüleim és barátnőim megjósolták, hogy színésznő leszek, annyira lelkesedtem minden kicsinységért és abszurdumért. Tel idején azt találta mondani az a kócos barna fiu, hogy szeretné, ha megtanulnék korcsolyázni. Korcsolya addig még nem volt a lábamon, de hogy ideáloimat meglepjem, titokban lejártam a jégre.

— Magát jégre lehet csalni? szólt vontatottan a férfi.

Az asszony durcásan húzta magát össze a diván sarkában és és elhallgatott.

A huszártiszt fölállt, hogy távozzék.

— Üljön le Rátonyi, folytatam. Ha unatkozik, gyujtson szivarra, — ott van az uram asztalán.

Rátonyi leült, a kékszemű asszony pedig tovább beszélt suttogó esdő hangon. . . . Egyszer utánam jött és meglesett. Már akkor jól tudtam korcsolyázni, mert ambícióval tanultam. Hanem mikor észrevettem ideáloimat, cserbehagyott minden tudományom, s előre buktam a jégen. Soha sem fogom megbánni, hogy akkor elestem. (A tiszt megjegyzést akart tenni erre az utolsó mondatra, de az asszony tovább beszélt). A homlokom vérzett, de az a bolondos fiu az ölébe vont és ajakával szivta fel a serkenő vért.

— Nagy realista lehetett az a maga ideálja! — szólt önkénytelenül a huszártiszt.

Az asszony nem felelt rá semmit, csak a szeme csillogott jobban, mikor kérdé:

Mondja, szereti maga a szomorú nótákat?

— Én úgy tudom, hogy szomorú nóták nincsenek.

A nehéz haju asszony hirtelen elképedve lenedett. Fölkelt a diván sarkából és odament a huszártiszthez. Rátette a vállára a kezét és merőn szeme közé nézve így szólt: »Én magat szeretem!«

A férfi megremegett ettől a három szótól, de aztán mégis csak ezt felelte rá: »Azt nem hiszem el.«

Az asszony pedig még egyszer ismételte: »Én magat szeretem!«

— Nem fogja-e valamikor ezt a vallomását is szégyelleni? — kérdé a tiszt.

— Ezt nem. De most még egyszer fölteszem a kérdést: szereti-e a szomorú nótákat?

— Dehogyan szeretem.

— Látja, nekem pedig van egy szomorú nótám. A szövegét ismerem. Nincs rímbe szedve, — csak az első strófája, a dallamát — azt nem tudom — csak néha csendül meg a fülemben egy-egy szomorú hang, az is megszakad hirtelen, mintha a lelkem egyik hurja pattant volna el.

— Maga még most is bohó kis leány.

— A dal szövegének rímbe szedett pár sora nagyon kedves. Emlékezik két szív összedobbanásáról, ajkak összeforradásáról, édes, de heves szerelemről.

— Igazuk volt a szüleinek meg a barátnőinek, — Eliz.

— Azután fájó panaszra olvadnak a sorok. Egy bolondos fiu siratja a szeretőjét, a ki hűtlenül elhagyta. Siratja szőke angyalát, a ki most átka az életének. Néma fájdalommal kezdi, panaszos jajveszékkel végzi minden mondatát. Nyugodtabb perceiben keresi az okokat, mik rábirhatták szeretőjét a csalfaságra, de nem talál semmi más okot, csak őrvjngő, határtalan szerelmét. Egyik percben átkozódik, a másikban bocsánatot kér, — pedig ugy-e nem érdemli meg az a hűtlen, hogy bocsánatot kérjenek tőle?

— Mondja csak, *elbukott* maga már egyszer ebben az életben? — kérdé a tiszt szarkaszticusan.

— A következő sorok lemondásról beszélnek. És hogy e lemondás mennyibe került. Nem sokba — így kesereg minden szó — csak egy szívbe és egy lélekbe. A szívnek voltak édes álmái, epedő vágyódása, voltak nyugalmas percei, de az álmatlan éjszakáknak nincsenek álmái, a csalódás kiöli a vágyat a

szívől és megakasztja a szívverést. A lélek — míg a szerelem öntözte tövét — feltört a magasba, egészen az istenség zsámolyáig. De a lélek gyámolító nélkül lerokad önsulya alatt, mint a fa, melynek gyökerét vágják el. . . .

— Nézze már egészen ránk sötétedett, — nem fél Eliz, hogy betoppan az ura?

— Az utolsó sorok diadalittasak. Érezni bennök a szívverést, — a lélek nemes szavát, könyörgő imádat, bocsánatot. Elmondja az a bolondos fiu, hogy a szív szava nem szokott csalni, s a szive még mindig boldogan dobog. Elmondja az a bolondos fiu, hogy a lelke már egyszer meghalt, de újra föltámadott. Elmondja az a bolondos fiu könyörgő imádatát, hogy nézzen Istent az a hűtlen szőke lány, térjen vissza hozzá, ő tárt karokkal fogadja, jöjjön még egyszer az ölébe, hogy csókolhassa sebes homlokát. Elmondja az a bolondos fiu bocsánatát, hogy annyiszor áldja meg az Isten a csalfa leányt, a hány sebet ejtett a szívére, a lelkére. . . .

— Hisz maga Eliz, bolonddá tett a szerelmi vallomásával!

— És az a bolondos fiu most várja a szeretőjét dobogó szívvel, ujult lélekkel, — tárt karokkal, bünbocsónattal, — és nem is gondol rá, hogy az a szőke leány már — *asszony*..

A tiszt tántorgó léptekkel, minden szó nélkül hagyta el a sötét szobát, — magára hagyva az ibolyakék szemű asszonyt, a ki a nehéz szőke hajába temetve arcát, ráfeküdt a diván széles karjára és úgy sirt sokáig — — csukló zokogással. . . .

Ábrahám Ernő.

Jutka.

A Bazsó-portán ugyancsak nagyot néztek, mikor egy viharos decemberi reggelen csörgős szán állt meg a veranda előtt.

Négy ficánkoló pej lóditotta a könnyű szánt a lépcsők mellé, s aztán egyforma ütemben dobálták szabályos fejeiket ide s tova éktelen csörömpölést rögtönözve a cifrábbnál-cifrább csengőkkel.

A nagy széltől, mely a lábnyira felgyülemllett havat ijesztő magasan kavargatta a csupasz gesztenyés felé, Jutka mit sem hallott az udvarban törtétekről. Ábrándosan ült a zongoránál, s valami halk románcot játszott. Koromfekete haja oly széppé tette fehér arcát, s azok az ideges szemek, mint két csillag a sötét éjszakában villantak meg minden tekinteténél.

De olyan igazán ábrándozni való kis szoba volt is Jutka szalonja. Az a kéjes meleg, mely ide s tova hullámozott a szobában. lustává tenné az erős férfit is, nem hogy a kényelemhez szokott Bazsó lányt hagyta volna érintetlenül. Valami fájó akkordot morzsoltak le finom kezei a zongora billentyűin, aztán — megakadt, — a két fénylő csillag eltűnt. . . .

Nem tudni elaludt-e, vagy csak megpihent, átengedve gondolatait az élvezeteknek, melyek valahol az ábrándszötte boldogság rózsaszínű ligeteiben tobzódtak. . . .

Ez alatt a szánon ülő utiköpeny megmozdult. Kinyilva, abból egy mosolygó férfiarc bujt elő, kíváncsian terelve ide-oda tekintetét, vajjon jó helyre hozta-e kocsisa.

Egy pillanat alatt tisztában volt helyzetével, mert a másik pillanatban már ott termett nála Bazsó Nepomuki János jól megtermett alakja, s mint egy kis bábut, kifejtette póljából.

— Hozott isten Géza öcsém! Ej de okos gondolat volt ez tőled. Na már ezt nem hittem voln. . . . Ide lépj ni, itt nem olyan magas a hó. . . . De meg nőttél ez alatt a két esztendő alatt. . . . Cupp! cupp. Jobbról is, balról is egy-egy cvikpuszi, s a magyar em-

ber befejezte vendégszeretetének első bizonnyitakat.

— Kisztihand kedves Muki bátyám! Ugy-e már el is felejtették a rossz Bandi öcsüket. Csak azt csodálom, hogy megismert Muki bátyám, mindenki azt mondja, mennyire megváltoztam. . . .

— Hát változtál, változtál öcsém. Valami kis bajszod is nőtt azóta, de azért már csak megismerlek mi a kö. . . .

— Na te, — a nénéd, meg a Jutka ugy látszik megijedtek, bizonyosan más kitlít húznak. Tudod, így van ez falun; ha az asszony nép idegen kocsit lát a portán befordulni, fut, mint a veszekedett fene öltözködni, pedig hát ruha csak van rajtuk mindig.

Szegény Jutka még mindig nem tudta, hogy idegen van a háznál, pedig ha tudná, isten ugyse nem ülne már a zongoránál, — vagy talán, még jobban elbujna? Ez is lehet!

Bazsó János bevezette vendégét a »főrcimmerbe«, mint az öreg szokta mondani, aztán jobbról is balról is megcirógatta kedves vendége arcát.

— Ülj le öcsém! Tudom fázol, mi? El is hiszem ilyen csufondáros időben. — Én meg majd az asszonyok után nézek.

Mint valami husz éves gyerkőc, futkározott ide-oda az öreg; nem hiába volt híres vendégszeretetről.

Csaba Géza most ért rá csak egy kissé körülnézni a főrcimmerben. Minden butordarab ismerős volt előtte, semmi sem változott azóta, hogy utólszor volt Kovácsiban. Oly finoman tudta egyeztetni emlékezetében a rég elmúlt eseményeket. A mellett a magas diófa almárium mellett látta meg először Jutkát valami nyolc évvel ezelőtt, a mint az alig kilenc éves gyerekleánya bujósdi játszott előtte.

Ja, akkor Géza már ötödik osztályú diák volt, szép gyerek, ki elől a leányok vagy elbujtak, vagy szemközt álltak vele, s azt mondták: »Maga tetszik nekem, Géza?!«

Rá hat évre újból Kovácsiban volt egy egész nyáron át. Akkor Jutka szép serdülő leányka volt, ki bujósdi helyett a kis házi-asszony szerepét vitte. Piciny fehér kacsóival páratlan sikkkel tette eléje utolsó este is a cigarettás skatulyát, fájó hangon mondvá: »Gyujtson rá Géza, ki tudja, mikor jön újból hozzánk!«

S csakugyan elmúlt ujjabb két év mire valahára közelében lehet imádott Jutkájának. Ez a gondolat most izgatottá tette Csaba Gézát, s türelmetlenül járt fel-alá a szebb kort látott butorok között. Minden lépés zajában, mely kívülről hallatszott, Jutka ruganyos lépteit vélte hallani. Nem tudta elképzelni, hol késhetik oly soká. . . .

Erős megindultság vett erőt a házi kis-asszonyon, midőn atyja kemény léptekkel lépve szobájába, azzal verte fel álmodozásából, hogy itt van — Géza.

A szegény leány azt sem tudta sirjon-e, vagy nevensen. — Géza? Géza? Igaz, hogy egytorma név mind a kettő. De. . . . vajjon melyik — Géza?

Egy pillanatra elsötétült minden előtte. Eszébe jutott, hogy más nem is lehet, mint Csaba Géza. Hisz Bárdi Géza jöttének nem szokott édes apja ennyire örülni.

Még mindig nem mozdult. Rettenetes lelki gyötrődés szállta meg. Talán bűnösnek érezte magát, vagy mi? Talán mindkettőnek forró szerelmet ígért, s most egyik részről megérkezett a számadás napja. Nehéz helyzet az bizonyos.

— Erős leszek! — Fakadt ki végre — s megindult atyja nyomában, ki a konyakos üveggel kezében viruló arccal sietett a kedves vendéghez.

Jutkának még elég ideje volt gondolatait rendezni, hogy a szív számadásai az eszével hajszálpontosságig egyezzenek.

— Azt sem mondom, hogy szeretem, azt sem, hogy nem! Ezzel megnyomta az ajtó kilincset, s belépett a nem várt vendég üdvözlésére.

Csaba Gézát meglepte Jutka szépsége. Szépnek, veszedelmesen csinosnak találta, s valami ismeretlen félelem szállta meg szívét, hogy Jutka őt már aligha szereti?!

Géza kezét csókolt, s néhány udvarias szót vetett fel Jutka hogylétéről.

Bazsó Muki bácsi és a jószágos Klári néni, Bazsó ur méltó élet párja, boldogan hordozták tekinteteiket, hol szépséges leányukon, hol a pusztizni való Csaba Gézán, ki már fél éve orvos Budapesten.

Istenem! sóhajtott nem egyszer Klári néni; bár elvennie a mi Jutkánkat ez a Csaba Géza. De ilyenkor mindig eszükbe jutott az a kifent bajszu fajszi ispán is, a Bárdi Géza, kivel oly barátságos, oly kedves tud lenni Jutka.

Nem jó vége lesz ennek! Szólt bölcsen Bazsó ur mindenkori, velahányszor feleségével efféle dolgokról beszélgettek.

S ime nem úgy van-e? Jutka szép és kedves; szereti mindenki, aki csak ismeri. *Igazán* szeretik ketten is, Bárdi Géza és Csaba Géza... *Szerette*, az egyiket, most tudná szeretni — mind a kettőt... de azt nem lehet. Egy szívvel két embert szeretni *igazán*, arra földi lény nem képes. Döntsen hát a — sors!

Ime itt a sors keze. A néma csendet, mely időnkint beállt a fiatalok beszélgetése között, Muki bácsi használta fel kínálgatásával:

— Igyál Géza öcsém, tudom, hogy átfáztál az uton!

Klári néni nem győzött eleget sajnálkozni:

— Ah édes fiam, hogy meglátszik a sok tanulás. Na de most már jól vagy ugye? Csak az a rossz pesti élet, az a rossz levegő! Falun kellene néked laknod... mily egészséges lennél itt, édes Géza fiam...

Szegény Csaba Géza nem győzte magát eléggé megértetni a jó falusiakkal, hogy eszébe sincs neki betegeskednie, pláne sápadtnak lennie most, mikor szeretett Jutkája közelében van.

— Nem volna én nekem semmi bajom kedves néném, ha nem kinezna az unalom. Beteg vagyok, az igaz, de csupán az egyedül-lét kinez. Volna csak zajosabb a lakásom, nem kívánnék én több boldogságot az Isten-től... Asszony nélkül üres az ember háza is, a szive is...

Ez utolsó mondatot felve ejtette ki Géza, de szive sugallata volt, s *próbakő*, Jutka szivéhez!

Mint egy varázsütésre, mindannyian a piruló Jutkára néztek, ki óriási zavarában halálra szorongatta köténye csipkeit... Szive erősen dobogott, s kinos tusát folytatott lelkével: az ész harcolt a szívvvel s inter duos litigantes, tertius gaudet: győzött az akarat! — (Azért is pesti doktorné leszek! Ezt mondhatta magában!)

Olyan kedvében volt, hogy madarat lehetett fogatni vele. Ugy látszik, az előbbeni hosszas beszélgetés alatt sokat és sok mindent meg gondolt. Tán a rég látott kedves megjelenése felfrissítette azt a nagy szerelmet, mely köztük ezelőtt néhány évvel volt. Tán a jellem, a férfias erély, s a megtestesült szépség, mely Géza arcán ült, felülkerekedett a kicicomázott falusi ispán előnyeiben, kit kellemsé csupán az a tény tett, hogy a régi szerelmes távol volt. Vagy talán ő mindedig, csak fizetett helyettes volt, kit a szives vendéglátás, jó bor, szép leány, lekötölezett a család iránt. Ki csupa udvariasságból néha-néha szerelmet is vallott a házikisasszonynak, ki azt eleinte viszont udvariasságból, majd a létező hiányában komolyan el is fogadta? Nem tudni. Jutka tudhatta csupán, kit a régi szerelem újjáébredése zavartta s lehangoltta tett. Kezdte érezni, mennyire szereti Csaba Gézát.

Jó öt pernyi csend állt be Géza ama nyílt kijelentésére, mely az egész családot nyugtalanná tette.

Mit is lehetne arra szólni? Csaba Géza provokálta a Bazsó familiát, Muki bácsi pedig érzett magában annyi bátorságot, hogy az izent harcot elfogadja.

De e pillanatban élénk csörömpöléssel idegen szán állt meg az udvarban, mely váratlan jelenség valamennyiököt az ablakhoz csalta...

— Bárdi Géza jön — szólt Jutka flegmatikusan, s még két másik ur.

Ezzel Csaba Géza felé fordult s nyájasan szólt:

— Ugy-e, Gézám, nem ismeri ez urakat? Na majd bemutatom.

Fehér homlokát odaszoritotta a fagyos ablaküveghez s nagyon izléstelennek találta a fajszi ispán feszes nadrágját s kifent bajuszát.

Halk kopogtatás hallatszott, s Jutka legnagyobb meglepetésére már előttük állt Bárdi Géza...

— Bárdi Géza ur fajszi ispán, s *völegényem* Csaba Géza ur Budapestről... szólt Bazsó Jutka, s szerelmesen nézett kedvese jószágos arcába. Bazsó Nepomuki János kinos zavarában konyakkal kínálgatta a megkésett kéréket, a jó Klári néni meg csak alig győzte könyeit száritgatni.

Igy jegyezte el magát Bazsó Jutka Csaba Gézával, ki egész bálványa volt a somogyi lányoknak anno 18... ben.

Molnár József.

Forgács Anna.

I.

Forgács Anna volt a falu
Legeslegszebb lánya:
Arca rózsa, ajka eper,
A termete pálma;
Ragyogó nap sugárzott két
Fekete szemében,
Sarkát verő selymes haja
Olyan, mint az ében.

Forgács Anna volt a falu
Legrátartóbb lánya;
Járt utána szegény, gazdag,
De ő meg se látta.
Szépségének, búbájának
Nagyobb volt az ára:
Völegényül legalább is
Nyalka úrfit vára.

De egyszerre, tudja isten,
Hogy esett, hogy történt:
A legények már utána
Magukat nem törték;
Mintha elvesztette volna
Hódító varázsát,
Mint a bimbó, ha kinyílt
S éri hervadását.

S lánybaráti, mintha bizony
Szégyenlették volna,
Elkerülték, ha vasárnap
Mentek a templomba;
S délutáni mulatságon,
Kint az erdő alján,
Gyakorolták a nyelvüket
Szegény Forgács Annán.

Azt beszéltek, hogy no most már
Lehet is ám büszke;
Várhatja, hogy *szeretője*
Fürtjeire tűzze
A menyasszonyi koszorút,
Várhatja hiába —
*Ki gondolna sokáig a
Letörött virágra?!*

És azután eljött az ősz,
S el a tél utána
És nem gondolt senki többé
Már Forgács Annára;
Ő maga meg sorvadozott,
Mint a beteg rózsa
S ablakából napok hosszant
Bámult ki a hóba.

II.

Hajnali misére cseng-bong
A falu harangja...
Fehér ágyán Forgács Anna
Kinok közt hallgatja;
Jaj, de jó, hogy ide hallik
Tél hideg kódében, —
Hogyha rá nem hallgathatna,
Eszét vesztené el.

Igy is, így is óh micsoda
Nagy kinokat érez;
Ijedve kap a szivéhez
S aztán a fejéhez:
Mint a kinek sajgó szive
Megrepedni készül,
Mint a kinek meg kell válni
Lelke jobb felétül.

Iszonyu az a gondolat,
Mi agyát megszállja:
Szerelmének gyalázatos
Szégyen lesz az ára.
Eddig csak a szeretője
Hütlenségét tudták
És holnap már úgy lehet, hogy
Szégyenét is tudják.

S újjal fognak mutogatni
Mindenütt reája:
Egy leány, a kinek régen
Lehullott pártája.
S menyasszonyi koszorút, hajh,
Nem tűzhet helyébe.
Csak fekete, gyászos kendőt
Kössön a fejére!

S újjal fognak mutogatni
Arra a porontyra,
A ki az ő gyalázatát
Világgá kimondja;
A kinek a születését
Most kinlódva várja,
A kit, óh, bár sohse tudna
Szülni a világra!

Hajnali misére cseng-bong
A falu harangja,
Már utolsót s Forgács Anna
Lázasan hallgatja;
Hogy elnémul, jajkiáltás
Tolul az ajkára
És nem szünik sok ideig
A jajoknak árja.

A hogy szünik, a hogy teste
Elzsibbad a kintul,
Minden vére, forró vére
Az agyának indul
És fejét szétvetni készül
A gondok lávája,
Szívét törként járja által
Gyermeke sirása.

Ottan hagyja maga mellett
Sírni egész nappal
És gonosz terv fogamzik meg
A lemenő nappal
A fejében: ki szégyenét
Kisírná világra, —
*Láb alól eltenni jó lesz
Éjszaka homálya.*

Mit is tenne? ... Gyűlölte már,
Hogy méhében hordta;
S szégyenétől szabadulni,
Ez egyetlen gondja.
Soká titkolt szerelmének
Utálja gyümölcsét,
Szerelme se más már többé,
Csak harag s gyűlölség.

Elvakította szépsége,
El csodált varázsa:
Nyalka úrfit megkedvelte,
Hallgatott a csábra;
Karjaiba dobta magát,
Nem gondolva mással, —
*Leszakíták s így hervadt el
Még bimbó korában!*

De a világ csak azt tudja,
Hogy hűtlen lett hozzá
A kedvese, — s gyalázatát
Tudtára mért hozná?
Hisz szépsége nem veszett el,
Megvan arca bája:
Miért lenne kárhozható
Hát az árvaságra?!

S hogy az este alászállott,
Sirásban kifáradt
A gyermek is, — Forgács Anna
Elhagyja az ágyat;
Alig vonszolja a testét,
De nagy erőt érez,
Hogy kegyetlen, szürnyű tervét
Gyorsan vigye véghez.

Semmi más: egy kézszerítés
S eltemetve minden;
Jó a hó, hogy friss sir fölé
Szemfedőt terítsen.
És a gyermek gyenge nyakán
Talán meg se látszik
A szorítás: egy pillantás
Élettől halálig.

Im már készül, oda hajol
Szorosan föléje
És e percben az utcáról
Dal zendül fülébe;
Betlehemes gyerekeknek
Az énekét hallja
És figyelve hallgatózik
A csengő szavakra.

S szól az ének egy gyermekről,
Ki jászolban fekszik;
Szegény anyja rongyaival
Takargatja testét
S az istálló állatjai
Körülveszik őket, —
Csak az ember ne értené
Meg a szenvedőket?!

S hogy az ének zeng tovább a
Csecsemő Jézusról,
A gyermeknek ott az ágyon
Mosolygásra indul
Pici ajka s tiszta szemét
Fel-felnyitja tágra
S szeretettel, bizalommal
Tekint az anyjára.

S hogy az ének tova hangzik,
Szegény Forgács Anna
Sirva is, meg nevetve is
Karjaiba kapja
A gyermeket s csókjaival
Elárasztja százszor:
„Éretted, óh, szívem vére,
A szegényt kiállok!”

III.

Harang szava szerte árad
Hideg, fagyos éjbe:
A templomban most kezdődik
Pásztorok miséje;
Telt a templom, ott a falu
Asszonya és lánya,
Hogy a gyermek Jézus Krisztust
És szűz anyját áldja.

Egyszerre a templomajtó
Nyilik csendbe, halkkal:
Mint ki félve, reszketve jön,
Hogy ne járjon zajjal,
Hogy ne háborítson senkit,
S ne botránkoztasson . . .
Oda tekint az ajtóra
Minden lány és asszony.

A ki bejön, alázattal
A fejét lehajtja;
Fehérpólyás kis csecsemőt
Reszketve tart karja.
Térdre omlik és két kezét
Kulcsolja imára —
S meglepetve ismernek rá
Szép Forgács Annára.

Puha térdét a hideg kő
Feltöri: nem bánja;
Édes hittel, bizalommal
Néz fel az oltárra
S hogy a gyermek Jézus Krisztus
Dicséretét hallja:
Csókjaival a csecsemőt
Elhalmozza ajka.

Úgy várja a misét végig
Puha térdén állva
És köréje gyülekezik
A falu sok lánya;
Az asszonyok körülfogja,
Állva vele szemben
S dicsérik a kis gyermeket:
„Hogy mosolyg a szentem!”

És a mikor bevégeződik
Pásztorok miséje,
Ott marad mind, a könyörgő
Édes anyát nézve,
S csak imáját hogy bevégezi
S megcsókolja ajka
A gyermeket, — akkor szólnak:
„Menjünk haza, Anna!”

Honthy István.

Régi pénzek.

Messze idegenben talán többen tudnak felőle és nagyobb hírnévnek örvend az az érdekes régi pénz gyűjtemény, a mely *Wiesner Rajmár* bányagazgató által évek hosszú során át kiváló szakértelemmel gyűjtve, ez időszerint Wiesner ur nagyuri komforttal berendezett lakásán, két erre a célra készült hatalmas szekrényben van elhelyezve. Ha nem is tekintenek az egész hazában ugyszólván páratlanul álló pénzgyűjtemény kiváló műbecsét, mint egyik pécsi nevezetességről, szükségességnek és érdekesnek tartjuk egyet-mást elmondani, és magát a gyűjteményt a tulajdonos szivessége és kitűnő készsége valló szakszerű utbaigazításai és magyarázatai alapján a következőkben ismertetük.

A magyar nemzeti muzeum éremtárában lévő Árpád-kori pénzgyűjtemény valóban szegényesnek mondható a Wiesner ur birtokában lévő gazdag gyűjteményhez képest. Külön fiókokba, kronológikus sorrendben helyezték el az ugynevezett barbár-kori érmektől kezdve az arany és ezüst pénzek egész a mai időkig.

Mint különös ritkaságok említendők Szent István arany és ezüst pénzei, Szent László, I. Géza és Salamon denárjai, IV. Béla szükségpénzei és az egykori tatárpénzek. Ezenkívül valamennyi Árpád-házi uralkodó több, sokszor 20—30 darabbal van képviselve a gyűjteményben, a mely unikummá teszi hozzá értők előtt. Mig a magyar nemzeti muzeum Árpád-kori pénzgyűjteménye legfeljebb 200 darabra tehető, addig a Wiesner-féle e korbéli gyűjtemény jóval felülhaladja az 1000 darabot. S ha tekintetbe vesszük, hogy a nemzeti muzeum egyes, feltűnően ritkaságszámba menő darabjai csak galvanoplasztikai utánzatok, mig a Wiesner féle valamennyi valódi darab, hát az ugynevezett praetium affectionis, meg a műértéke is sokkal nagyobb, mint a muzeumié.

Igen tanulságosak historikusokra nézve a vegyesházi királyok idejéből származó pénzek. Róbert Károly lilimos aranyai voltak hazánkban az első vert aranyak, melyeken az egyesített magyar és Anjou cimer diszeleg. Csupán ezekből a pénzekből mintegy 50 darab van a gyűjteményben.

Nagy Lajos aranypénzei a pécsi pénzverő hivatalban készültek. A király képe ülő helyzetben van a pénz egyik oldalán kiverve, lábainál egy szerezsen fovel. A mi az akkori

fő kamara-gróf, Szerecsen, jelvénye volt. Igen gazdagon van képviselve Nagy Lajos kora ezüst garasokkal és denárokkal. Szintén gazdag a gyűjteménynek az a része ebből a korból, midőn N. Lajos az egyes dalmát városok részére külön pénzeket veretett.

A vegyesházi királyok pénzcsoportjait áttekintve, egy különös következtetést vonhat le a szemlélő. Nagy, jeles királyok nagy, erős pénzekkel; kicsiny, gyenge királyok hitvány pénzekkel vannak képviselve.

I. Mária királynő arany és ezüst pénzei majdnem felényi nagyságuk dicső atyja pénzeinél; mig az utána következő Zsigmond alatt elérik a kicsinységben a tulzó fokot és arany, ezüst értékükre nézve a legnagyobb szédelgést. Érdekes, hogy az e korbéli hamisítványok általában jobb minőségű aranyból, vagy ezüsből készültek, mint a törvényes pénzek.

Az anyag silánysága Albert és I. Ulászló alatt csak fokozódik, halpénz vastagságú denárok még silányabb minőségűek, mint a nemrégiben forgalomból kiment hatosnak nevezett tíz krajcárosok.

Az interregnum, Hunyady János kormányzósága alatt már szebb és jobb aranyak jöttek forgalomba a Hunyady címerrel. V. László idejéből a honi pénzekon kívül fel van véve a gyűjteményben az egykoru osztrák és cseh denár, a melyek Magyarországon szintén forgalomban voltak.

Mátyás király idejéből legalább kétszáz különböző években vert pénz van a gyűjteményben.

II. Ulászló volt az első magyar király, a ki pénzeire az évszámot is ráverette. Az aranyokon az 1499; az ezüst dupla talléron az 1506. évszám a legkisebb. Ezek a dupla tallérok voltak a legelső nehéz pénzek, a melyeneket azóta sem vertek Magyarországon.

II. Lajos, Zápolya János pénzei is szép számmal képviselve, a miket aztán követ a sorozatban a Habsburg-házhól származó királyok valóban gazdag pénz- és éremgyűjteménye. Nem tudjuk, vajjon a parlamentben vitázó képviselő uraknak a szemébe ötlött-e valaha az a varáció, a mely éppen I. Ferdinánd pénzein észlelhető.

Midőn még csak magyar király volt, talárjain az egyfejű sas állott, mellében a magyar címerrel, a másik oldalán a király feje »Romanorum rex« körirattal; midőn azonban 1558-ban német császárrá is meg lön választva. az egyfejűből kétféjű sas lesz és a pénz képes felén »Romanorum imperator« körirat diszeleg.

Egyike a gyűjtemény leggazdagabb részének ez a korszak. Igen ritkák az 1553-iki körmöcbányai verésűek. Akkoriban Nagy-Bányán, Nagy-Szebenben és Kassán is voltak pénzverő műhelyek. A nagybányai műhelyből kikerült pénzek N. betűvel, a nagyszebeniek H. N. betűvel és a kassaiak C. betűvel voltak jelezve.

Igen sok egykoru hamisítvány is van az I. Ferdinánd idejéből. Olyan pénzhamisítók üzhették ezt a nemes mesterséget, a kik bizonyára sem irni, sem olvasni nem tudtak, azért pénzeiken a körirat mindenféle Krixkrax-al van helyettesítve. Ezek a hamisítványok lágy sárgarézből készültek, a miket kívülről ezüsttel vontak be. Volt az akkori idők bankárjainak erre a célra egy-egy olló rendelkezésükre, a melylyel egyszerűen ketté vágták a gyanus pénzt, s legott kitűnt a hamisítás.

I. Miksa pénzein hol rövid, hol hosszú szakállal van feltüntetve. Igen érdekesek ebből a korból azok a kronologia-ellenes eltérések, melynél fogva egy-egy uralkodó elhalálása után is még sokszor 8—10 évig vertek az ő firmája alatt pénzeket.

Az első hengerelt pénzeket hazánkban Rudolf készítette, melyeken Rudolf képe vaspáncélosan, felette a csipke gallérral van feltüntetve. A nyomás rajta szép és tiszta.

II. Mátyás pénzein eleinte nincs rajta a sasmadár, hanem csak a nagy magyar címer korona nélkül, míg a korona a király fején van a másik oldalon. Ezeknek a pénzeknek a körirata: »Rex Hung. design. Rex Bohem.« Később, midőn német császárrá megválasztják, a király fejéről eltűnik a magyar korona, helyette babérkoszoru jön, s a címeres oldalra a hatalmas aranyu kétféjű birodalmi sas, farka alatt az 1614 évszámmal. Ezeknek a pénzeknek a miniatűr magyar címer az évszám felett van, majd a következő évben, bizonyára akkori hazafiak felszólalására, a kicsinyített magyar címer az arcképes oldalra kerül. Érdekes, hogy még 1620-ban is vertek II. Mátyás nevével pénzeket, jóllehet már akkor két éve, hogy megtért őseihez.

III. Ferdinánd idejében a címervitát, bizonyára a helyzet magaslatán álló férfiak úgy oldották meg, hogy a pénz címeres oldalára, a kétféjű sas helyett I. K. L. M. betűket verettek. A mi az akkori körmőci pénzverő igazgatójának Johan Keviczky-nek és élete párjának Elisabeth Madarásznak a kezdőbetűit jelentette. Nemde utánozhatná ezt Bánffy báró is, a kétféjű sas helyére mindenüvé a saját monogramját tétetve.

I. Lipótnak kétféle pénzei voltak forgalomban; a rosszabb minőségűek ovál alakúak, a jó minőségűek kör alakúak, mindeniken Lipót feje hosszú hajjal volt feltüntetve. Az uralkodása vége felé divatba jött máriásokon a király egész alakja rá volt verve.

Igen érdekesek a Rákóczy-kor pénzei, melyek nagy tömegben képviselvék. Igen ritkák II. Rákóczy aranyai. Feltűnnek ezeknél a pénzeknél a művészi dombornyomatok, a melyek még mostani pénzeknél is ritkák. Ennek az oka az volt, hogy az akkori bécsi pénzverő műhely világhírű mesterét, bizonyos Varou nevűt a kurucok elfogták és csak úgy kegyelmeztek meg életének, ha Rákóczy szolgálatába áll. Így jutott aztán a körmőci pénzverő műhely élére és ő készítette azokat a gyönyörű máriásokat, a magyar címerrel.

A »Pro libertate« feliratu pénzek az egyik oldalon a magyar címer állott, felette az ötágú koronával. A rézpénzek X. XX. V. IV. (igen ritka) és I. poltura értékűek voltak 1705. és 1708. évszámmal. Később, a szatmári béke után is, ezek a pénzek még sokáig érvényben maradtak, de előbb lebélyegzésen kellett keresztül esniök, melyet a császári kamarai hivatalokban olyan formán hajtottak végre, mint manapság az arany és ezüst tárgyak próba-jelzésnél. Igen gazdag ilyen felülbélyegzett pénzekben is a Wiesner-féle gyűjtemény, valamint azokban a szükségpénzekben, melyeket N.-Bánya, Kassa, Miskolc, Eperjes ostroma alatt verettek az illető városok megisztrátusai, melyek még a nemzeti muzeumban sincsenek meg. »Eper. Bloc.« »Ex necess. Galgóc.« feliratu pénzek pedig még a bécsi császári gyűjteményből is hiányoznak.

Igen szépek az I. József, III. Károly idejéből való hengerelt pénzek; ez utóbbi tallérokat, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{8}$ tallérokat, polturákat és denárokat veretett.

Mária Terézia pénzeit gyönyörű metszésük jellemzi. Valamennyi latin feliratos pénzein rajta van a magyar címer, mely fölött két angyal tartja a koronát. Férje halála után a Körnöcbányán vert pénzek BA. BB. BC. és végül 1780-ban BP. jelzéssel vannak ellátva, mely gyászja jeléül, a ki élte fogytáig, mintegy husz évig gyászolta felejthetetlen férjét.

II. József összes pénzeit Bécsben verette, de azért valamennyin rajta volt a Magyarországnak szánt pénzeknek a magyar címer s csak 1833-ban tüntették el róluk s 1848-ig nem is láttuk többé a forgalomban levő pénzeket.

Unikum a Zágrábban 1849-ben veretett Jellasic réz pénz a horvát címerrel, a másik oldalán »JEDAN KREIZAR« felirattal. Ez még csak egy eredeti példányban található a földkerekségén a zágrábi muzeumban.

A jelenkori pénzek közt is vannak ám ritkaságok, a melyekért szenvedélyes gyűjtő-

jük tekintélyes összeget adott ki. Így egy 1858-ból származó 3 krajcáros darabért 50 frtot adott. Nagyon ritkák az 1853-ból származó ezüst 10 kros váltópénzek, egyik oldalon latin, másik oldalon német szövegű körirattal; továbbá magyar veretű 10 krajcárosok 1867-ből és hasonló 20 krajcárosok 1871-ből.

Érdekesek végül a Wekerle-érába eső kísérletezések nickellel, bronzal és alumíniummal, valamint a denár-próbák, melyeket tudvalevőleg Wekerle a mostani fillér helyett akart behozni alumíniumból, a király arcképével.

Lapunk szűk kerete nem engedi meg, hogy hosszasan foglalkozzunk ezzel a ritka gyűjteménnyel, melynek értékét és műbecsét nagyban emeli, hogy parallel, egy másik szekrényben, azokból az időkből származó osztrák, cseh, lengyel, román és más szomszédos országok egykoru pénzei is összegyűjtve.

Az előzékeny és lekötelező modoru szives házigazda készségesen mutatta volna meg a többi 150 fiók tartalmát is, melyekben különösen baranyamegyei leheltyű, római időkből származó pénzek vannak; de hát így is nagyon igénybe vettük idejét: egy egész délelőttel foglalt el bokros teendői között az a sok kommentár és magyarázat, a melylyel a bemutatást kísérte minden egyes pénznemnél, a melyek meggyőztek bennünket arról, hogy a reális, technikai téren működő bányagazgató kiválóan jártas nemzetünk történelmében s dacára, hogy fogyatékosan bírja édes hazai nyelvünket, de mindannyiszor bizonyos lelkesedésszerű érzelm hangján szólott, valahányszor egy oly uralkodóról beszélt, a kit nagyjai közé számít a magyar.

Ballier Sándor.

A könyvek dicséreti.

Gyönyörűség fogja et a szívet, mikor az ember ilyenkor karácsony táján bevetődik a könyves boltokba. Szemképráztató sokasága a magyar szellem újabb meg legújabb alkotásainak halmozódik azokban össze, hogy az ember azt se tudja mit csodáljon inkább: a magyar írók sokaságát-e, vagy a könyvek tetteszőségét? A magyar kiadók okos emberek. Nem volt étvágya a közönségnek a könyvek emésztésére, csinált hát hozzá. Oly cifra, ragyogó, szépséges ruhát adtak rájuk, hogy szinte kinálgatja maga-magát. A könyv pedig ha megszeretjük, veszedelmes jószág. Még a szép asszonynál is veszedelmesebb. Ha egyszer a hatalmába vagy, nincs az az erő, mely megszabadítson tőle!

Egy szellems francia tárcairótól olvastam valamikor a könyv legigazabb dicséretét: A jó könyv, jó barát. Most hát ez minden ízében így van. A jó könyv nemesak szívünket fogja el, elménket termékenyíti, gondolkodásunk kincstárát gazdagítja: egész lényünkre átalakítólag van, hozzá szabjuk itélkezésünket, vele szemléljük világi dolgainkat. A jó könyv, ha megszerettük, mindig ott van velünk s ha egy szabad percet juttat a napi foglalatosság, azt könyvünkkel töltjük be.

Az igazi olvasás nem az, a mely manapság divik. Nem elég, ha a könyvet elejétől végig olvastuk, tudjuk, mint sodorja az író kénye-kedve a hőst ide-oda. Minél mélyebb hatással van a könyv a lélekre, annál gondosabb foglalkozást kíván a maga részére. Egyes helyeit újra meg újra át kell gondolnunk, elmélkednünk fölötte, jól van-e ez, jól-e amaz? Hónapok, sőt évek múltán újra meg újra elővenni, elolvasni töviről hegyire. Mert a jó könyv annál jobb, minél többet olvassák. Nem lesz az unalmassá sohasem, mindig fedezünk föl rajta valamely eddig nem ismert szép részt. És az ember maga is szükségét érzi egy-egy ily jó könyvnek. Mily jól esik ha borús lelkemet besugározza kedves íróm valamely fényes lapja! Ilyenkor csak odaülök író-

asztalomhoz és elmerülök az ő világába, az ő lelkével szállok, szívével érzek, szemével gyönyörködöm. Mert sok szép dolog van a világon, amit csak mások mutatnak meg nekünk, amibe gyöngye halandó tekintetünk bele nem hatolhat.

A könyvek ilyenén kedvelését nem látom én manapság. A könyv éppen olyan divatické fajult, mint annyi más. Divatos írók könyvei ha jók, ha rosszak, kelendők. Komoly író becsületes munkáját még a sokszor emlegetett hirlapi reklám sem teszi kárpóssá. Miért? Mert a közönség elvesztette bizodalmit a kritikához is és ahelyett, hogy maga igyekeznék meggyőződni valamely munka jóságáról, megelepszik, ha arról mások — tán nem is a legtisztább akarattal — szólnak a dicséret hangján. A könyv- és irodalom pártolással is úgy vagyunk, mint a színházakkal. Egyre, másra teremnek itt is, ott is, a mi közönségünknek még egyik sem olyan lelki szükséglete, amilyenek voltaképp lennie kellene. A párizsi étudiant és banquier, sergeant és bourgeois egyaránt megtalálja élvezeti cikkét az Odéon galériái alatt, ahova naponta gazdag kiállítást hord össze a gall szellem. Olvas ott mindenki és *meggyőződéssel*, nem *divatból*. Járnak színházba lelki gyönyörűséggel és nem divat-kényszerből.

Hány tehetős, a társas életben nagy szerepet játszó úri család nélküli a jól megválogatott házi könyvtárt?

A legtöbbjénél mindenre kiterjedt a gondos mama figyelme: a klaviatúrára, a porcelán-festésre, a *Párisi divat* szorgalmasan jár: de a világeért ne keress egy-egy újabb jönevű író! *Ujabbat* említek? Édes jó magyarom csodolód, ha azt hiszed, hogy tudatával vannak egy Shakespeare, Byron, Dante és Petrarca, Puskin és Turgenyew ki voltának? Az irodalmi nevelést csudamód elhanyagolják s ami ezzel együtt jár: az általános m'veltség-nívóján se igen kívánj beszélgetni a kisasszonykával. A manával? azzal pedig — ne beszélj.

A jó könyvnek pedig sok a jóbarátja is. Társulatok és magán kiadóink egyaránt szorgalmatják a jó könyveket és oly olesón, hogy ők tudják mikép szerezzék be a kiadás költségét. Az akadémia és a természettudományi jársulat népszerű vállalatok a modern tudás tárházát nyitják meg előttünk; a *Kisfaludy-Társaság Könyvtára*, a Franklin *Szépirodalmi Könyvtára* kiváló világirodalmi elmék alkotásaival és a hazai litteratura legjavával ismeretnek meg. Az *Athenaeum Olvasótára*, Singer és Wolfnerék *Egyetemes Regénytára* jó regényekkel bővelkedik és így tovább; szóval mindenütt új meg új forrásai a szívet-lelket képző könyveknek. A mívelt magyar család családi szentélyének kellős közepébe állítsa a könyvet, melynek megbecsülése a magunk becsülete.

Róna Béla.

VASUTI MENETREND.

PÉCSRŐL INDUL:

	felé 1901. sz.	személyv. reg.	5 ó. 35 p.
Budapest	" 1901. sz. *)	gyors	" " 8 " 24 "
Bécs	" 8711. sz. **)	vegyes	" " 8 " 29 "
Vinkovce	" 8702. sz.	személy	" " 9 " 49 "
Budapest	" 1905. sz.	"	" d. e. 11 " 34 "
Uj-Domb.	" 1953. sz. ***)	vegyes	" d. u. 2 " 44 "
Brood	" 1906. sz. ***)	személy	" " 4 " 20 "
Bécs	" 3701. sz.	"	" " 6 " 37 "
Brood	" 1908. sz.	"	" este 8 " 18 "
Budapest	" 1903. sz.	"	" éjjel 11 " 30 "

*) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8811. sz. vegyesvonathoz Nasic felől.

**) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8811. sz. vegyesvonathoz Nasic felől.

***) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8814. sz. vegyesvonathoz Nasic felől.

SIPTÁR LAJOS

pécsi kölcsönös segélyező egyleti pénztárnok

amerikai szőlőtelepein Pécsen (lakik Nagy-Flórián-utca 16. sz.)

1896. őszén a következő tökéletesen beérett, az alábbi bizonyítvány tanúsága szerint teljesen fajtiszta

amerikai vesszők

kerülnek eladásra:

Gyökeres vesszők:

kitűnően meggyökeresedett és szép hajtásokkal:

		ez renkint	
500 000 drb.	Rupestris Monticola I. oszt.	45 frt	II. oszt. 30 frt
50.000 "	" " Metalica "	45 "	" " " 30 "
200.000 "	Solonis "	35 "	" " " 25 "
250.000 "	Riparia selecta (vál. faj) "	75% portalis	20 "
50 000 "	Rupestris " " "		20 "

Sima vesszők 50 cm. hosszúak:

100.000 drb	Rupestris Aramon		
	Ganzin 1. szám I. oszt.	35 frt.	II. oszt. 20 frt.
500.000 "	Rupestris Monticola "	28 "	" " " 16 "
25.000 "	" " Metalica "	20 "	" " " 16 "

a megrendelésnél 25% előleg küldendő be s a vételár az átvétel alkalmával egyenlítő ki.

Vidékre osomagolás és szállítási díj önköltségen számíttatik.

És végül, mikor még a tökéletes fajtisztaságért teljes kezességet vállalok, bátor vagyok a t. rendelők figyelmét az alábbi bizonyítványra felhívni.

Magy. kir. szőlészeti és borászati felügyelő Pécsen.

Bizonyítvány.

344/1895. szám.

Mely szerint bizonyítom, hogy Siptár Lajos pécsi lakos, szőlőbirtokos, amerikai szőlővessző termelő telepei magas, száraz és köves hegyen fekszenek, miért a róluk lekerülő amerikai vesszők nem ulvastagok, de annál fásabbak, vékony belűek, sűrű izületűek s tökéletesen megérik s így könnyen és biztosan gyökeresedők, Továbbá bizonyítottam, hogy amerikai szőlőfajai, mint a Vitis Solonis, Rupestris, Monticola, Rupestris Metalica stb. teljes fajtisztán vannak telepítve. Pécsen, 1896. augusztus hó 15-én.

Gábor József s. k. kir. szőlészeti felügyelő.

Nagyobb megrendeléseknél árkedvezmény.

Kéretik a megrendelést még az ő-z folyamán teljesíteni, miután akkor még a készlet nagyobb s így a kiválasztás is könnyebb.

Az I. osztályu vesszők 5-10-12 mm. vastagságúak és azonnali ojtásra, a II. osztályuak pedig kiültetésre alkalmasak.

Pécsi kölcsönös segélyező-egylet.

(Pécs Király-utca 23 sz. saját ház.)

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, miként az előjegyzések a pécsi kölcsönös segélyező egylet XXXII. évtársulatának törzsrészevényeire a mai nappal kezdetüket vették, s e célból az aláírási ívek az intézet helyiségeiben a rendes hivatalos órák alatt (vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve) (d. e. 9-12 óráig kitéve vannak.

Az újonnan keletkező 1897. évi 32-ik évtársulat, épp úgy mint a korábbi harminczegy évtársulat: 6 évre terjed s így az egy-egy részletre megállapított 40 krnyi heti-betét 6 éven át fizetendő. A befizetések emez új évtársulatra 1897. évi január hó 2-án kezdődnek s a második hét végeig, azaz: 1897. évi január hó 16-áig teljesíthetők, anélkül, hogy az alapszabályokban megállapított késedelmi pótlékot, az egy heti mulasztásért fizetni kellene. A törzsrészevények a hat évi ciklusra egyszerre is befizethetők, s ez esetben egy-egy törzsrészevény után — a 6 évre megjáró 156 frt helyett — 138 forint fizetendő.

Az előjegyzés alkalmával minden egyes aláírt törzsrészevény után 1 forint beiratási díj lesz fizetve.

Az aláírók, tekintet nélkül a jegyzet törzsrészevények számára, az intézet rendes tagjai — részevényesei lesznek, s ezért köztük — hat év letelte után — a megfelelő kamat s az elért összes tiszta nyeresemény, a jegyzet törzsrészevények arányában, teljes mértékben jut elosztásra.

A pécsi kölcsönös segélyező egylet a legutóbb megtartott közgyűlésen módosított alapszabályok értelmében ezentul.

elfogad rendes takarékbetéteket is

(1 forinttól bármily magas összegig)

s eme betéteket, rendes körülmények között, ha kisebb összegekről szólnak, kívánatra, felmondás nélkül, nagyobb összegeket pedig, a lehető legrövidebb felmondási idő igénybevételével fizeti vissza.

s az ily takarékbetétek után 4% kamatot fizet.

A betétek után kivetett 10% tőke kamatadót a betevők megterhelére nélkül az intézet maga fedezi.

A vidéken lakó egyesületi tagok s ügyfelek által teljesítendő befizetések megkönnyítése és költségmentesítése valamint a részükre kiutalványozandó összegeknek előnyösen való megküldése céljából a pécsi kölcsönös segélyező egyletnek giró számlája van az osztrák-magyar banknál, és chek számlája a m. kir. póstatakarékpénztárnál, mely utóbbi számlára szóló befizetési lapok egyszerű felkérésre, bárkinek is megküldve lesznek.

Mindennemü üzletkötésekre vonatkozó, vagy más egyéb felvilágosítással az intézet vezérigazgatója mindenkor a legnagyobb készséggel szolgál s ugyancsak nála, illetve az intézet helyiségeiben, megszerezhetők az egyesület alapszabályai is, akár személyesen, akár levél útján kívántatnának.

Kelt a pécsi kölcsönös segélyező egylet 1896. évi november hó 12-én tartott igazgatósági üléséből.

Kindi József,
vezérigazgató.

Karácsonyi ajándékul a „PESTI HIRLAP” nagy képes Naptára.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Példányszám 50 és 60 ezer közt. Mutatványszámok ingyen.

Munkatársak:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, Beksics Gusztáv, Balogh Pál, Borostyáni Nándor, Tóth Béla, Ágai Adolf (Porzó), Kozma Andor (Koboz), Murai Károly, Kóbor Tamás, Gerő Ödön, Szabó Endre, Kálnay László, Dr. Vászonyi Vilmos.

Előfizetési díj:

Csak		PÁRISI DIVAT-tal	
PESTI HIRLAP		együtt	
Egy évre	14.—	Egy évre	18.—
Fél évre	7.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	3.50	Negyed évre	4.50

Minden hóban jegyzéknapló.

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körút 78. szám.

Báli, menyasszonyi öltözetek. Egyszerű öltözetek párisi izléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

PÁRISI DIVAT

Megjelenik hetenkint egyszer.

SZINES, ÉLŐ MODELLEK UTÁN KÉSZÜLT FÉNY-NYOMATU KÉPEKKEL, SZABÁS-RAJZOK, KÉZIMUNKÁK, ILLUSZTRÁLT REGÉNYEK STB.

Takarékosság izlés mellett.

Kimerítő magyarázat.

LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB MAGYAR DIVATLAP.

Előfizetési díj:

Csak		PESTI HIRLAP-pal	
PÁRISI DIVAT		együtt	
Egész évre	8.—	Egész évre	18.—
Fél évre	4.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	2.—	Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körút 78. szám.

4401. sz.
t. k. v. 1896.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhire teszi, hogy a dárdai takarékpénztárnak kérvénye folytán a végrehajtási árverés Popovics Gyokó és neje Czviánovics Pela baáni lakosok végrehajtást szenvedők ellen, 50 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a dárdai kir. jbiróság területén lévő Baán községben fekvő, a baáni 89. sz. tjkvben felvett 89. hrsz. 89. sorsz. házra és belsősegre 553 frt, — a baáni 391. sz. tjkvben felvett 1758, 1762, hszsz. ingatlanokból Popovics Gyokot illető fele részére s pedig az 1758. hszsz. ingatlan felére 150 frt, az 1762. hszsz. ingatlan felére 199 frt, — a baáni 777. sz. tjkvben felvett 1808 és 1755. hszsz. ingatlanokra s pedig az 1808. hsz. sz. ingatlanra 198 frt, 1755. hszsz. ingatlanra 100 frt, a baáni 1042 sz. tjkvben felvett 111. a. sz. egész ingatlanra így a vérgh. törv. 156. § a alapján Popovics Arkadiát illető fele részére is 400 frt. — a baáni 1415. sz. tjkvben felvett 1807. hsz. sz. ingatlanra, 264 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi január hó 22. napján d. e. 10 órakor Baán községben a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis 55 frt 30 kr. 15 frt 19 frt 9 kr. 19 frt 80 kr, 10 frt 40 frt 26 frt 40 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni. vagy az 1881 LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán, a kir. járásbiróság mint tkvi hatóságnál 1896. évi október hó 18. napján.

Maurer Frigyes
kir. albiró.

A magy. kir. államvasutaktól eredő teljesen használható, jó karban lévő

tizedes mérlegek

súlyokkal együtt, felette **olcsó** árban kaphatók:

K O H N A. M.

vas- és fémáru nagykereskedőnél

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. sz.

Ugyanott „Werndl“ rendszerű használt fegyverek (mező- és erdőőröknek)

feltűnő olcsón kaphatók

9984. sz.

k. i. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Baranyavármegye pécsi járáshoz tartozó ráczipetrei körjegyzőségben 400 frt évi fizetéssel, — továbbá ugyanezen járásban az egerághi körjegyzőségben 300 frt évi fizetéssel, ellátott

segédjegyzői állások

rendszeresítettven ezen állásoknak választás utján leendő betöltése céljából pályázni kívánókat felhívom, hogy a jegyzői képesítést eddigi szolgálatukat és korukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat **folyó évi december hó 31-ig** hozzám benyujtsák, mert később beérkező ily folyamodványokat figyelelembe venni nem fogom.

Az 1886. évi XXII. t. cz. 68. §-a szerint fogantatandó ezen választásokat 1897. évi január hó 4-én reggeli 9 órakor R. Petrén, — ugyanaz nap délután 2 órakor Egerághon mindenütt a körjegyzői irodában fogom megejteni.

Pécsett, 1896. évi december hó17-én.

Vaniss Sándor
főszolgabíró.

ZSOLNAY IMRE

butorraktára és műhelye

(tetemesen nagyobbítva)

Pécsett, Ferenciek-utca 11. sz.

Nagy választékban teljes és stilszerűen berendezett alvó-, dísz- és ebédlő szobák mindennemű fa-, vas- és kárpitozott butorok, képek, tükrök, függönyök, függönytartók és Thonet-székek szabott gyári árak mellett.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **butorvásárlások** nálam is oly **jutányosan** eszközölhetők, mint Budapesten, vagy Bécsben.

(A pécsi edénygyár-raktár ugyanott.)

MEGÉRKEZTEK

a legújabb báli

 meghívó-

és

tánczrend-minták!

TAI ZS JÓ Z S E F

könyvnyomdája

Pécsett,

Mária-utca 1. szám a királyi tábla átellenében.